

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mēmṛā d- īt bēh menjānā da-ktābē kaldājē `ēdtānājē
w-nukrājē**

‘Abdīšō’ Bar-Berikā

Romae, 1653

Notae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13525

NOTAE

NOTAE

ABRAHAM I
ECCELLENSIS
MARONITAE

Notæ.

VLTA hic nobis notanda essent, optime Lector, de Sacrorum Librorum catalogo, & auctoritate apud Orientales gentes ad Hæreticorum Occidentalium reprimendam impudentiam, nimiamq; audaciam, qui modò hanc, modò illam Scripturarum partē è medio auferre conantur, & auctoritatem diminuere pro animi sui libidine. Sed cùm hæc aliud exigant orium, & locum, & præter institutum præfens videantur, ea nunc missa facimus,

H mus,

mus, notabimusque quædam pauca tantummodò, quæ vel ad eruditionem aliquam peregrinam, vel ad insignem controuersiam, vel ad obscurum aliquid elucidandũ faciunt. Hoc tamen vnũ silentio haud prætereundum est; rara scilicet esse Exemplaria apud Orientales, quæ omnes complectũtur sacros Libros, quia hic partem hanc, ille istam pro studiorum, & animi propensione, vel temporis, otij, & expensarum commoditate sibi describit, vel describere curat. Quamobrem ex varijs Exemplaribus haud variij contexendi sunt catalogi siue quoad numerum librorum, siue quoad ordinem. Quod notandum duximus, ne inde cauillandi Scripturarum hostes arripiant ansam.

Pag. 5. *Daniel minor*. Nomine Danielis minoris, siue iunioris, intelligit

telligit Historiam Susannæ, eamq;
 Danielis partem, quam Hebræos
 non agnoscere ut sacram, scribit
 D. Hieronymus in præfatione ad
 librum Danielis. Hebræis luben-
 ter conniunt nostri temporis No-
 uatores. At Ecclesiarum utriusque
 orbis consensus admirabilis temeri-
 tatis eos coarguit, & venerandæ an-
 tiquitatis Patrum conuincunt testi-
 monia. Quandoquidem S. Hipoli-
 tus martyr, & scriptor vetustissimus
 Daniele hunc minorem, & Susannæ
 Historiam commentatus olim
 est, uti videre licet apud nostrum
 Hebediesu pag. 17. quod & multi
 alij præstiterunt.

Pag. 15. *Liber Dionysij Philosophi
 celestis*. Liber iste, quem quidam
 esse Dionysij Areopagitæ, quidam
 verò non item, sed alterius Diony-
 sij, maximæ auctoritatis est apud

H 2 Orien-

Orientales omnes; nec eum esse
 Areopagitæ dubitant. Huius habeo
 penes me vetustissimum Syriacum
 Exemplar in pergameno cum eru-
 ditissimis Commentarijs Ioannis
 Episcopi Darenfis Syri, qui quarto
 viuebat sæculo. Quando autem no-
 strū hoc Exemplar cōscriptum fuit,
 nobis non constat; sed illud emptū
 fuisse ab Abbate quodam Syro in
 Mesopotamia cum alijs 250. volu-
 minibus pro Bibliotheca sui Mona-
 sterij an. Alexandri 1243. qui est
 Christi 932. nempe ante annos 721
 plus minus, apparet ex nota eidem
 codici præfixa. Dicitur Dionysius
Philosophus celestis, quia de cœlesti
 Hierarchia philosophari cœpit. No-
 mine autem, *Liber*, non vnum in-
 telligit librum, vt communiter lo-
 quimur, sed omnium, quæ con-
 scripsit, summam.

Pag.

Pag. 29. *Extat eius liber de Sacramentis*. De Sacramentorum numero, auctore, & necessitate apud nationes Orientales hactenus dubitauit nemo; & si quis excipit, statim ut hæreticus & habitus est, & damnatus. Quod notandum in hoc nostro catalogo passim est. Imò & eius auctor Hebediesu integrum de Sacramentis edidit Tractatum. Quæ omnia & Georgij Calixti, & aliorum Hæreticorum conuincunt inanem garrulitatem, & peruicaciam.

Pag. item 29. *Actomus unus de Sacerdotio*. Sacerdotium, eiusque varios ordines tam distinctè agnouerunt Orientales omnes, & quidem ex Diuino instituto, ut Hæreticorum albo adscribendus sit, quisquis apud eorum posteros id reuocet in dubiū. Quod autem refert Ioannes Selde-

H 3 drino

drino in illius Ecclesiæ originibus
ad corroborandā Symmystæ Clau-
dij Salmasij molitionē, breui, Deo
fospitante, constabit orbi Christia-
no, qua fide, quibusue fundamentis
id in vulgus iactatum sit.

Pag. 33. *Eius proluxa Liturgia.*
Supra quinquaginta numerantur
apud Orientis Christianas gentes
Liturgiæ partim communes, partim
singularum gentium propriæ. Ex
his autem triginta & vna nobis ex-
tant, nimirum vna S. Iacobi, duæ
duodecim Apostolorum nomine,
maior scilicet, ac minor, duæ San-
cti Petri, vna S. Ioannis Euangelistæ,
vna S. Marci, præterea S. Dionysij
Areopagitæ, S. Sixti Papæ, Iulij Ro-
mani Pontificis, S. Ioannis Chris-
stomi, S. Basilij, S. Cirilli Alexan-
drini, S. Iacobi Nisibensis, S. Gre-
gorij Theologi, D. Ioannis Maronis
Patriar.

Patriarchæ Antiocheni, alterius Ioannis Patriarchæ Antiocheni, Eustathij item Patriarchæ Antiocheni, Mosis Barcephæ, Iacobi Edesseni, Philoxeni, Eleazari Episcopi Babylonis, Marutæ Episcopi Tagritensis, Thomæ Giarmachitæ, Matthæi Pastoris, Ioannis Barsusan, Nestorij, Theodoreti, Diodori, Narsis, Barsomæ.

Liturgiarum autem originem referunt ad ipsos Apostolos ex Christi Domini mandato, quorum omnium primus suam confecit Liturgiam S. Iacobus frater Domini, ac omnium primus Sacrosanctum, ac incruentum Corporis Domini obtulit Sacrificium, ad cuius exemplū, & normam cæteræ institutæ sunt. Huius rei testem habemus gravissimum Ioannem Maronem, qui intra sextum, & septimum vivebat sæcu-

H 4 lum,

110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Id est, Dicimus quoque iuxta veram
 Patrum nostrorum traditionem, quæ
 deducta est per manus ab ipsis sanctis
 Apostolis vsque hodiernum diem, quod
 Dominica Pentecostes venit Spiritus
 Sanctus super Apostolos, & sanctifi-
 cavit eos; ipsi verò feria secunda con-
 secrarunt Chrisma, tertia autem conse-
 crarunt Tabulam siue Altare, quarta
 demum feria obtulit Iacobus frater
 Domini oblationem (celebrauit Sa-
 crificium Missæ iuxta illius Litur-
 giam) quæ incipit: Deus omnium
 & Dominus &c. Et cum interrogatus
 esset, unde illam accepisset, respon-
 dit: Vivit Dominus, quod non addidi,
 neque diminui quicquam ex eo, quod
 audiui à Domino nostro. Propterea
 illud

*illud est Sacrificium, siue Liturgia pri-
mitia, ac prima. Idem cap. 21. post-
quam retulit prima verba Litur-
giæ Sancti Iacobi, hæc subdit:*

ܐܢܬܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ

ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ

ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ

ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ

*Nempe, Hoc est principium Liturgiæ
D. Iacobi Apostoli, quæ omnium Li-
turgiarum antiquissima est, ideoque
iuxta illius ordinem suas instituerunt
ceteri. Eadem habet Dionysius Epis-
copus Amed in Commentarijs Sy-
riacis eiusdem Liturgiæ D. Iacobi,
& Dionysio antiquior Iacobus Edes-
senus itidem Syrus in Epistola ad
Thomam Presbyterum, & alij pas-
sim. Apage igitur doctrinam illam
putidam, & infidelibus potius ho-
minibus dignam, & qui Christianæ*

Reli-

Religioni nuncium penitus remiserunt, quæ liturgias à Christiano cultu abscindit, & abijcit.

Sed verò abs re quoque non erit, quid de realitate corporis, & sanguinis Dominici sentiant Christiani Orientales paucis aperire, quia omnes Liturgiæ eò collimant. Sciendum igitur est, omnes Christianos Orientales, quotquot sunt, & cuiusque persuasionis fixa, atque constanti fide credere, ac tamquam fidei præcipuum, ac primarium articulum tenere, panem, & vinum recitatis Christi verbis conuerti in substantiâ Corporis & Sanguinis ipsius Christi, nihilque remanere nisi accidentia. Quod, ut planè constat Nouatoribus, & infidelibus (si fas est ita loqui) Sacramentarijs, breuiter id singulorum testimonijs ostendere non pigebit.

Ex

Ex Maronitis itaque accedat primo loco Ioannes Maro, qui intra sextum, & septimum viuebat sæculum, vt supra notauimus. Hic. cap. 12. Commentarij in Liturgiam D. Iacobi inquit, an panis, quem Christus Dominus benedixit in postrema cœna, sit idem corpus, quod assumpsit ex Virgine, vel aliud, concluditq; esse illud idẽ. verba ipsa sũt.

ܐܝܢ ܕܝܠܕܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ

Oportet, inquirere, an panis, quem accepit Christus super manus suas, et bene-

*benedixit illum, & sanctificauit illum,
& vocauit illum corpus suum, ipse
sit corpus illius, quod ex Virgine est?
Et dicimus illum esse corpus, & san-
guinem, quod est ex Virgine. Nota,
quomodo in corpore agnoscit san-
guinem. Statimque obijcit nomine
aduersariorum, nempe Mahometa-
norū, & Iudæorum, & ita respondit.*

[illegible]

modo id factu possibile est? Ad quem
dicimus, possibile est; etenim dextera
illa, quæ initio accepit puluerem de
terra, & mutauit illum, & fecit il-
lum corpus Adæ; eadem mutauit pa-
nem hunc, & fecit illū Corpus Verbi,
quod est ex Virgine: & mutauit vi-
num illud, & fecit illud sanguinem,
qui est ex Virgine. Ita quoque intelli-
ge hodie de pane, & vino, quos offert
Sacerdos. Idem Spiritus Sanctus, qui
descendit in vterum Virginis, & effecit
carnem, quæ ex illa est, corpus, & san-
guinem Verbi Dei, descendit super
Altare, & efficit panem, & vinum
ibi positos, corpus & sanguinem Ver-
bi Dei, quos assumpsit ex Virgine Ma-
ria, per manus Sacerdotis, qui sacer-
dotali fungitur munere, & offert. In-
tellige quoque & considera miraculum,
quod illo vespere in Canaculo opera-
tum est. Comedit ex suo corpore, &
corne.

comedere facit suos Apostolos; bibit
suum sanguinem, & propinat eis.
Quod quidem miraculum superat in-
tellectus, nec illud comprehendere va-
lent.

Aliud non minus clarum, & il-
lustre testimonium legimus in libro
constitutionum Syriacarum Eccle-
siae Maronitarum, quem Arabici
iuris fecit David Archiepiscopus
Maronita anno Alexandri 1370.
qui est Christi Dñi 1053. roganti-
bus Abbate Iosepho & eius Mona-
chis. Verba sunt c. 10. de Ieiunio.

ثم ابتهدي بذكر الوصية الجديدة واخذ
حينئذ من ذلك الخبز الذي كان
على تلك المائدة الفطير وحمله على
يديه وباركه وفضله وقال لهم هذا
هو جسدي الذي قرب من اجلكم
خذوا وكلوا منه لغفران خطايا:
فاخذوا

فاخذوا واكلاوا لحم بغير شك :
 ثم مزج كاس من خمر وماء وقال
 لهم هذا هو دمي الذي يسفك من
 اجلكم خذوا واشربوا منه لغفران
 الخطايا فشربوا دم بغير شك
 ثم بين لهم هنالك فقال ان الخروف
 الذي امر الرب به موسى هذا هو مثال
 الخبز الذي قد صار لحم وهو جسدي
 والدم الذي سفك من ذبيحته
 فهو مثال هذا الكاس الذي صار
 دما وهو دمي بالحقيقه الذي
 يسفك من اجلكم

Ideft: Tum aggressus est, memorare
 novum Testamentum, et accepit tunc
 ex illo pane azymo, qui erat super il-
 la mensa, et sustulit illum super manus
 suas, et benedixit illum, ac prestan-
 tem reddidit, et ait illis: Hoc est

I Cor.

Corpus meum, quod offertur pro vobis, accipite, & manducate ex illo in remissionem peccatorum. Et acceperunt, & manducauerunt carnem sine hesitatione. Dein temperavit calicem ex vino, & aqua, & ait illis: Hic est Sanguis meus, qui pro vobis effundetur, accipite, & bibite ex eo in remissionem peccatorum; & biberunt sanguinem sine hesitatione. Præterea demonstravit eis dicens: Agnus utique, quem præcepit Dominus Moyse, hic est typus panis, qui caro iam factus est, & est corpus meum; sanguis verò qui effusus est ex eius mactatione, typus est huius calicis, qui iam est sanguis, & est verè sanguis meus, qui effundetur pro vobis. Capite autem septimo de Canone Missæ prophetice planè Caluini, Zuinglij, & Symmystarum sic perstringit Symbola, & figuras:

lib. c.

اعطانا اياه نفسه تقديسنا اسمنا
لغفران الخطايانا ولم يسمه بل به
بل قال هذا هو جسدى ولم يقل

هذا هو منى بل جسدى

*Idest : Dedit illud (Corpus) nobis
ipsemet , sanctificentur nomina illius,
in remissionem peccatorum : nec dixit,
illud esse sui (Corporis) typum, aut
figuram, sed dixit : Hoc est Corpus
meum, et non dixit, hoc est typus,
vel symbolum Corporis mei.*

Ex Cophtitis prodeat modò
vnus Ioannes Episcopus Aliurenfis
in Actis Martyrum Aegypti, vbi
Ammonium Afnæ Episcopum
sic inducit respondentem Aria-
no nomine Diocletiani Aegypti
præfecto gentiles cultus suadenti.

قال القديس امونيوس الاسقف
كيف يا اريانوس اخذ اللبان التجس

بمداى

I 2

بيد اي اللتان ارفعهما الى العلى الى
 الاب ضابط الكل اب ربنا والرهنا
 ومخلصنا يسوع المسيح واسأل صلاحه
 ان يرسل نعمة روح قدسه فينقل
 الخبز الى جوهر جسد المسيح ودمه
 الكريم هذا الذي بعد موته على
 الصليب خرج لنا من جنبه الالهى
 ماء ودم وبه طهر العالم كله اما
 جسده الطاهر هو الذى كان اولاً
 بالمدود وثانياً على الصليب وثالثاً فى
 القبر ورابعاً صعد الى السموات

Idest : *Dixit S. Ammonius Episcopus:*
Quomodo ò Ariane accipiam immun-
dum thus manibus meis , quas eleuo
in altum ad Patrem omnipotentem ,
Patrem Domini nostri , & Saluatoris
Iesu Christi , & deprecor bonitatem
eius , ut mittat gratiam Spiritus sui
Sancti , & transmutet panem , &

vinum in substantiam corporis Christi, & sanguinis eius pretiosissimi; de cuius quidem diuino latere, post illius in Cruce mortem, exiuit nobis aqua & sanguis, quibus vniuersum expiauit Mundum. Corpus autem illius purissimum est illud idem, quod fuit in præsepe, dein in Cruce, postea in sepulchro, demum quod ascendit in Cælum. Hæc postrema S. Ammonij verba leguntur etiam in Alexandrina Liturgia post canonem, seu consecrationem, & sic cantantur à populo vniuerso alta voce ad hanc conuersionem attestandam: *Credimus hoc esse idem illud corpus, quod in præsepe fuerat olim repositum; credimus hoc esse idem illud corpus, quod Cruci fuerat affixum, credimus hoc esse illud corpus, quod in sepulchro conditum fuerat; credimus, hoc esse idem illud corpus, quod in celos ascen-*

I 3   derat.

derat.

Ex Melchitis, seu Græcis Arabibus adfit nobis modò vnus S. Petrus Episcopus Sebaſtes, SS. Basilij magni, & Gregorij frater, qui par. 1. *البرهان* *Alborhā*, nempe *demoſtrationis*, de hac trāsubſtātione ſic habet.

فاذا قام الكاهن مبتغيا قدام
المايـدة بالدعاء الذي علم
المسيح الخوايين وامرهم ان يفرثوه
لخلفائهم من الكهنة تـذـلي روح
القدس على ذلك القربان فتصير
الخبز لهما بقدسها وقوتها وتصير
مزاج الخمر والماء دما حتى لا يبقى
فيه شئ من ذلك غليظا ثغليما

Idest: *Cum ergo stat Sacerdos orans
coram mensa, et inuocat inuocatione,
quam docuit Christus Apostolos, pra-*
cepitq; illis, vt eā traderent successoribus

bus suis Sacerdotibus, descendit Spiritus Sanctus super oblationem illam, efficitque panem carnem sua sanctificatione, & virtute, ac vini, & aque temperamentum efficit sanguinem, ita ut nihil remaneat in illo crassi, aut faculenti. Et paulò post assumit :

ولكن يصير كله لحما ودمًا
مقدسًا بروح القدس

Sed fit totum caro, & sanguis sanctificatus Spiritu Sancto. Dein hanc conuersionem conuincit, & demonstrat à minori ad maius, siue à potentijs naturalibus ad potentiam supernaturalem asserens.

وما ينكر احد ان تكون الروح القدس
القوة اقوى فعلا من المعدة والكبد
في الاجساد المخلوقة كلها. فقد
قويت المعدة على تشيئة الطعام
والشرار

والشراب وتغيير صفوه من ثقبه
 وقويت الكبد على طبع ذلك الصفو
 وتغيير لطيفه من غليظه وتغيير
 ذلك اللطيف عن حاله الى ان صيرته
 دما حتى نفذ في جميع الجسد . فكيف
 لا تقوى روح القدس على تغيير ذلك
 الخبز ومزاج الخمر والماء

Idest : Nemo quidem inficiatur , Spi-
 ritum Sanctum creatorem esse poten-
 tiorem operatorem stomacho , et he-
 pate in corporibus creatis . Potuit enim
 stomachus concoquere cibum , et po-
 tum , nec non purum à faculeto secer-
 nere ; potuit etiam Hepar concoquere
 purum illud , atque secernere subtile à
 crasso , et subtile illud à suo statu
 mutare , donec efficit illud sangui-
 nem , qui totum permeat corpus . Quo-
 modo ergo non potest Spiritus Sanctus
 mutare

*mutare panem illum, & tempera-
mentū vini, & aqua? Et post pauca.*

ومن ينكر أيضا ان تكون كلمة الله
نافذة وهي المسيح الذي ناول تلاميذه
الخبز فقال لهم خذوا كلوا هذا
هو جسدي ثم ناولهم كأسا فيها
مزاج خمر وماء فقال لهم اشربوا
منه كلكم هذا هو دمي الذي
يسفك من اجلكم

*Quis quoque inficiabitur, Verbum
Dei haud esse efficax, quod est ipse
Christus, qui porrexit Discipulis suis
panem, & dixit eis: accipite, man-
dicate, hoc est corpus meum; deinde
porrexit eis calicem, in quo erat tem-
peramentū vini, & aqua, & dixit il-
lis: bibite ex eo omnes, hic est sanguis
meus, qui pro vobis effundetur?*

*Ex Iacobitis adstipulatur Diony-
sius Barsalibi Episcopus Amed cap.*

1. Com.

1. Commentariorū ad Liturgiā D.
Iacobi hūcce verbis, postquā de va-
rijs Sacrificiorū generibus differuit.

וְכָל הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם
וְכָל הַיִּשְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹיִם
וְכָל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים
וְכָל הַשְּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ
וְכָל הַיָּם וְכָל הַבְּרִיּוֹת
וְכָל הַמַּלְאָכִים וְכָל הַשְּׁמַיִם
וְכָל הָאָרֶץ וְכָל הַיָּם

Dicimus itaq; panem hunc caelestem in
veritate, & effectu esse Corpus filij Dei,
& illum eundem esse corpus personæ
ipsius, quod assumpsit ex Maria, &
factum est sacrificiū in Cruce pro nobis.
Idem ibidem c. 13. cuius titulus est.

וְכָל הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם
וְכָל הַיִּשְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹיִם
וְכָל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים
וְכָל הַשְּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ
וְכָל הַיָּם וְכָל הַבְּרִיּוֹת
וְכָל הַמַּלְאָכִים וְכָל הַשְּׁמַיִם
וְכָל הָאָרֶץ וְכָל הַיָּם

Cur vocatur corpus, & sanguis Sacramēta?

וְכָל הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם
וְכָל הַיִּשְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹיִם
וְכָל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים
וְכָל הַשְּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ
וְכָל הַיָּם וְכָל הַבְּרִיּוֹת
וְכָל הַמַּלְאָכִים וְכָל הַשְּׁמַיִם
וְכָל הָאָרֶץ וְכָל הַיָּם

ܘܠܗܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ
 ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ
 ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ
 ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ

Idest: Sacramenta autem vocantur
 Corpus & Sanguis, quoniam non il-
 lud, quod videtur, sunt. Secundum spe-
 ciem enim panis, & vinum sunt, sed
 agnoscuntur, atque sunt corpus, &
 sanguis Dei.

Ex Nestorianis tandem sese of-
 fert Hebediesu auctor nostri cata-
 logi Tract. 4. libri Margaritarum, c. 5.
 de Sacrificio Missæ, ubi postquā re-
 tulit verba Christi super pane, & vi-
 no prolata in postrema cæna subdit.

ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ
 ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ
 ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ ܕܡܝܠܚܐ

Hoc

Hoc itaque mandato Dominico trans-
mutatur panis in corpus eius sanctum,
& vinum in sanguinem eius pretio-
sum.

Ioseph Videns Præbyter in qua-
dam oratione, quam recitabat ante
verba consecrationis, sic loquitur
de mutatione vini in sanguinem.

[illegible]

*Hac autem hora, qua transmutatur
vinum, & fit sanguis tuus, inebrien-
tur cogitationes meae permixtione tui
amoris. Et hæc pro Notarum iusti-
tuto modò sufficiant. Nam defi-
cient me potius dies, quàm testi-
monia eiusmodi.*

Pag. 35. *Et Apologiam pro patri-*
b^{us} nostris, nempe Nestorio, & qui
in

in illius iurauerant verba. Siquidem Nestorianus erat Catalogi huiusce auctor, dum scribebat, ideoq; ait *pro patribus nostris*. Quid autem deliberauit ætate prouectus, vide in præfatione. Inter D. Cyrillum, & hunc Theodoretum notissimæ sunt in Ephesino Concilio simul- rates; hic enim pro Nestoriano dogmate, ille verò pro Catholica religione pro virili propugnabat. Ex quo statim adiungit: *et dissolutiones Capitulum Cyrilli*. Scias prætereà, S. Cyrilli nomen passim vel diminutiue, vel inuersum per iniuriam scribi solere apud Nestorianos.

Pag. 37. *Teophilus Persa scripsit contra Dositheum*, Dositheus iste genere, & secta fuit Samaritanus, homo corruptissimis, ac scelestissimis moribus, non minus magi-

cæ

cæ arti deditus, ac Simon ille magus eiusdem persuasionis, de quo in actis Apostolicis. Samaritanis commentis infinita propemodum alia addidit, unde & à suis hæreticus habitus est. Tot tantisq; scele-ribus haud contentus Samaritanum Legis Textum innumeris penè in locis fœdissimis corruptionibus cõ- taminavit ad sua comprobãda com-menta. Siquidem non hæc ad Le-gis accommodavit normam, sed Legem ad suam concinnavit He- resim. Forsitan verò defunt & no- bis eiusmodi Dosithei Scriptura- rum corruptores, & adulteratores, & qui eas ad suas digerunt nænias? Utinam deessent: sed audi Noua- torum Prophetam, & Choriphæum Lutherum, & quam tradit de Scrip- turis intelligendis in Comment. Psal. 5. sequendam. *Hæc tibi, in-*
quit

quit, norma, & regula esto, quam in Scripturis sacris intelligendis sequaris: Vbiunque Scriptura iubet bona opera facere, tu id sic intelligas, quod Scriptura prohibeat bona opera facere.

Vbi id inter vtrumq; interesse videtur: ille literam, hic sensum præcidit, ille corpus, hic spiritum iugulat, ille clam, & subdolè intrudit, & insinuat, iste palam, & impudentissimè imperat, clamat. Quàm benè his quadrant isthæc D Augustini tom. 6. con. Faustum lib. 32. cap. 19. Videtis ergo, inquit, id vos agere, vt omnis de medio Scripturarum auferatur authoritas, & cuiq; animus author sit, quid in vnaquaq; Scriptura probet: id est vt non auctoritati Scripturarum subijciatur ad fidem, sed sibi Scripturas ipse subijciat, non vt idè illi placeat aliquid, quia hoc

in

in sublimi auctoritate scriptum legitur ; sed ideo rectè scriptum videatur, quia hoc illi placuit. Quò te committis anima misera ! Tu es ergo regula veritatis : quicquid ergo contra te fuerit, non est verum ?

Notandum adhuc venit , quàm malè , imò pessimè arguunt illi , qui ex hoc Dosithei peculiari facinore Samaritanum Textum corruptionis insimulant absolutè. Non sic quippe loquitur Eulogius Alexandrinus , quem in Epistola ad Arnoldum Boot , seu veriùs boantem bouem, scribit Iacobus Vsserius Armachanus , & ille in sua inseruit Epistola ad eundem , quam edidit contra Cappelli Criticam Sacram. Quis enim cordatus simili utetur argumento ex regis Manassis facto , qui ex Textu Hebraico , quem penes se ex Legis præscripto conseruare

seruare tenebatur, Dei nomina omnia deleuit & abrasit, substitutis idolorum nominibus, ac rectè inferet, Textum Hebraicum absolutè fuisse deprauatum & corruptum?

De hac corruptione Textus Samaritani à Dositheo, quem Arabes دوسيس *Dosis* vocāt, facta, sic habet Chronici Samaritani Samaritanus Auctor, quod est celeberrimæ Bibliothecæ Em. Cardinalis Mazarini.

واخذوا كتب دوسيس ووجدوه قد
غير كثير من التوراة مثل عزرا
واكثر فحفظوا جميعهم ما كتبهم وغيره

Idest: *Accipientes autem (Discipuli Dositheï) Scripturas Dosis compere-
runt, eum iam multa commutasse ex
Lege, seu Pentateucho, vt Ezram (Hūc
Samaritani Textus Hebraici reum
corruptionis agunt) atque plures, ser-
uaruntq;*

uaruntque omnes quicquid scripserat
ille & mutauerat.

Hæc summus Samaritarum re-
sciens Pontifex misit Leui nepotem
cum alijs decem, qui captum Do-
sitheum vna cum adulterato Codi-
ce ad se adducerent. Qui vbi ad
mulierem, apud quam in oppidu-
lo quodam hospitabatur, peruene-
runt, ac de eo sciscitati sunt, res-
ponsum illis est, eum non adesse,
sed breui reuersurum. Illi autem,
ne aliquam mulierculæ inijcerent
suspicionem, se Dosithei amicos, &
discipulos simulant, rogantq; eni-
xè, vt Codicem Legis ab illo emen-
datum exhiberet delibandum. Li-
bentissimè annuit muliercula; at,
oportet, inquit, iuxta præscriptum
ab eo mihi mandatum vos in hac
piscina prius lauetis. Quod statim
atq; præstiterunt, vi quadam im-
puls

pulsi in Dosithei abierunt sententiam omnes, & hæresim, summaque religione eius venerantur Codicem. Quibus ad Pontificem delatis maxima exardet ira, & furore, ac alios ablegat, qui Leui cum socijs neci darent, & Codicem ad se afferrent igni consumendum. At res minimè ex animi sententia successit. Nam omnes fuga elabuntur cum Codice, vno Leui excepto, qui pugnando occubuit. Huius autem recuperatum postea indusium, proprio scædatum sanguine supersticiosissimè in arca quadam cum Exemplare condiderunt socij, nec ulli conspicienda hæc pariebantur, nisi exacto septeno dierum ieiunio. Meruentes autem Samaritanorum iram, crescente numero, sese ad oppidum quoddam non longe à Ierosolymitana situm vrbe receperunt,

K 2   runt,

runt, vt hisce refert verbis mox
citatus Samaritanus Chronologus.

وامنوا بدوسيس فلما كثروا مالوا الى
قرية جانب القدس خوفا من السامرة

Idest: *Et crediderunt in Dositheum;*
crescentes verò numero sese receperunt
ad oppidum quoddam ad latus Ierusa-
lem ob metum Samaritanorum. Do-
sitheus autem fugiens summi Sa-
cerdotis iram in quendam se con-
tulit montem, & in antro delitescēs
fiti & fame perijsse fertur.

Pag. 43. *Conscripsit Epistolam ad*
Papam Orientis. De nomine Papæ,
eiusque origine fusè scripsimus in
responsione ad Ioannem Seldenum
de Originibus Ecclesiæ Alexandri-
næ. Hic nomine, *Papæ Orientis*, in-
telligit Babylonis Catholicum, seu
Patriarcham. Dignitatem autem
illam collatam ipsi fuisse, legimus
Can.

Can. 38. Arabico Concilij Nicæni.

Pag. 45. *Officia defunctorum omnia*. Officia defunctorum constant Orationibus, Psalmis, Hymnis, Precibus, Procemijs, Lectionibus, Absolutionibus, & eiusmodi alijs. Varia sunt quoque hæc officia iuxta varios ordines, & gradus defunctorum. Alia enim sunt Episcoporum, alia Presbyterorum, alia Diaconorum, & inferiorum ordinum, alia Monachorum, alia Monialium, alia Virorum, alia Mulierum, alia Virginum. Ex quibus omnibus amplissima sese offert seges, & materia convincendi pernicacitatis eos, qui Purgatorium inficiantur, ac tamquam aliquid nuperrimè ab Romana Ecclesia excogitatum insectantur, & nauseant. Cùm tamen nihil hac de re ab Romana Ecclesia nunc asse-

K ; ratur,

ratur, quod in D. Ephrem hisce
 Officijs non occurrit, siue spectet
 id ad purgatorium ignem, siue ad
 remissionem delictorum post ip-
 sam animæ hinc migrationem.
 Vtrumq; ex hoc vno hymno, (vt
 infinitos alios omittam) qui in om-
 nibus defunctorum exequijs oc-
 cini solet, planissimè constat.

ܠܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ
 ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ ܕܡܝܫܝܚܐ

Ros misericordiarum, qui à patre mis-
 sus est, et aspersit pueros in fornacibus

ce Babyloniorum, ipsemet roret super
defunctos in foveis tristibus inferni,
& condonet delicta seruorum suorum,
qui obdormierunt super spe illius, &
heredes constituat eos vite nouæ, quæ nō
deficit. Idem habetur in Hymno,
qui canitur in ipso Missæ Defun-
ctorum exordio, qui est eiusmodi.

ܕܡܢ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ
ܕܡܢ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ
ܕܡܢ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ ܕܡܨܝܚܐ

Idest: Impetum ignis, & flammæ
dissipa Domine clementia tua à defun-
ctis, qui in te crediderunt, & ob-
dormierunt, & quieuerunt in spe tua.

Isthæc autem omnia haud anti-
quiore carent auctoritate, traditione
scilicet Apostolica, quæ tam in
diuersarum Nationum Orienta-
lium inserta legitur constitutioni-

K 4 bus,

bus, quàm in Conciliorum proce-
mialibus cum huiusmodi titulo .

من اجل الموتى وكيف يعمله لهم
ذكران وصية بولس الرسول ومن الناس

من قال انهم وصية يعقوب
De Defunctis, & quomodo facienda
pro illis commemoratio est, & est præ-

ceptum Pauli Apostoli; sunt tamen
qui dicunt, esse præceptum Iacobi.

Verba ipsa sunt apud Melchitas,
& Maronitas c. 39. apud Cophtitas
cap. 22. apud Iacobitas c. 5. sect. 1.

اعمل في اليوم الثالث ذكران الذين
رقدوا بالمرضامير والصلوة من اجل ان

المسيح مات وقام للثلاثة ايام ويصير
لهم ايضا تسعة ايام لتذكيرة الاحياء

والاموات واعمل لهم الثلاثين مهـل

السنة العتيقة لان بنوا اسرائيل

حزنوا على موسى ثلاثين يوما ويعمله

لهم

لهم ايضاً ذكر ان السنة بدلتهم
 ويعطوا من مالهم صدقة للساكنين
 وانداً ثامن ان يفعل ذلك باهل
 العفاف والايمان والصلاح فاما من
 اجل اصحاب الكبار والكفار فانه
 لو صدق عنهم بكلمة في الدنيا
 من المال لم ينفعهم ذلك شي

Idest: Facito tertia die commemora-
 tionem pro ijs, qui obdormierunt, in
 Psalmis, & Precibus, quia Christus
 mortuus est, & resurrexit tertia die.
 Fiat quoque (Commemoratio) pro
 illis nona die in memoriam viuorum,
 & defunctorum. Facito etiam pro
 eis trigesimum (diem) iuxta antiquae
 Legis ritum, quoniam filij Israel u-
 xerunt super Moyse triginta diebus.
 Item fiat pro illis anniuersarium, &
 erogetur de illorum bonis Eleemosy-
 na pauperibus. Et sane credimus id
 fieri

fieri pro illis, qui sunt præditi continentia, fide, & iustitia. Nam pro maiorum (criminum) patratibus, & infidelibus etsi in eleemosynam erogetur quicquid in hoc Mundo bonorum est, nihil illis proderit.

Si verò curiosius de nomine quærat aliquis, sciat, nomen **שׂוֹא** *sciol* apud Syros, & **שׂוֹא** *sceol* apud Hebræos, ac **الهاوية** *alhanijato* apud Arabes, commune esse tam loco damnatorum, quàm Purgatorio, quemadmodum *Carcer* dicitur de loco, in quo sunt inclusi, qui ad mortem destinantur, quàm de loco, in quo pro leuioribus alij ad tempus detinentur. Nihilominus tamen *purgandi*, & *purgationis* vocabulum in hac ipsa materia apud antiquissimos auctores vsitatum legimus

gimus. Ioannes Episcopus Daren-
 sis, de quo supra in secunda nota
 mentionem fecimus, lib. 4. De
 Resurrectione mortuorum cap. 24.
 loquens de animabus, quæ leuioribus
 delictis contaminatæ ex hoc
 Mundo discedunt, non alijs utitur,
 vocabulis, quàm *purgandi & purga-*
tionis. Hæc sunt ipsa verba, post-
 quàm multis disseruit de Beato-
 rum, & Damnatorum Animabus.

אֲנִי מַחְיֶה אֶת־הַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת וְהַנֶּפֶשׁ

מְחַלֵּץ לִי מִיָּד הַמָּוֶת
 מִיָּד הַמָּוֶת מִיָּד הַמָּוֶת
 וְיִשְׁעֵי מִדְּבַר הַמָּוֶת
 בְּיָד הַמָּוֶת מִיָּד הַמָּוֶת
 מִיָּד הַמָּוֶת מִיָּד הַמָּוֶת
 וְכֵן אֵלֶּיךָ חַסְדֶּךָ
 לֹא חֶסֶד בְּיָד הַמָּוֶת
 מִיָּד הַמָּוֶת מִיָּד הַמָּוֶת
 חַסְדֶּךָ מִיָּד הַמָּוֶת

Si leuibus alis prädita est anima in
 suo discessu ad illum, qui eam attra-
 xit, in letitia perfecta erit; si verò
 onus passionum gestat, afflictionem
 patitur, non quòd odit, aut ulcisci-
 tur Creator, sed ut ad se attrahat
 purificatam, quemadmodum mate-
 riam, quæ commista est auro, in ignem
 immittunt, ut purificetur, quæ con-
 sumitur, & dissipatur, puritas verò
 auri

auri remanet ; ita quoq; malitia cum
igne purificante omnia absumitur , &
dissipatur, necesse est etiam, ut anima,
cui illa adhæsit, unâ in igne sit, donec
sordes, & malitia pravorum operû, quæ
in ea congregata sunt, illo igne purificē-
tur . Et postquam alia purgandi , &
purificandi attulit exempla , subdit:

וְכֵן יִהְיֶה לְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר
לֹא הָיְתָה לְיְהוָה וְלֹא
עָשְׂתָה אֶת צִוְּיֵי יְהוָה
וְלֹא הָיְתָה לְיְהוָה וְלֹא
עָשְׂתָה אֶת צִוְּיֵי יְהוָה
וְלֹא הָיְתָה לְיְהוָה וְלֹא
עָשְׂתָה אֶת צִוְּיֵי יְהוָה
וְלֹא הָיְתָה לְיְהוָה וְלֹא
עָשְׂתָה אֶת צִוְּיֵי יְהוָה

Idest : Ita etiam ab anima , quæ pas-
sionibus materialibus est inquinata ,
vi tormentorum isthæc abraduntur.
Hæc autem afflictio non est ad dam-
nationem , sed ad purgationem pecca-
rum,

delium, sed & infidelium ipso naturæ instinctu impellente. Iudæis id testatissimum, & exploratissimū est, ac omnibus notum, ideoque nostra non indiget probatione. Ad ipsos Mahometanos quod attinet, non minus hoc persuasum habent, uti eorum ostendunt preces pro defunctis. Ita enim in tractatu inscripto **كتاب الدقایق** Liber subtilitatum pro illis deprecantur,

اللهم روح ارواحهم ونور قبورهم
وغسلهم بالماء والثلج وبرد حرارتهم
ونقهم من الخطايا كما نقيت
الثوب الأبيض من الدنس

Idest: Deus requiescere fac animas eorum, et illumina sepulchra eorum, et abluere eos aqua et nive, et refrigerare calores eorum, et purga eos à peccatis, sicuti purgatur alba vestis à sor-

nes quascunq; suis scriptas caracte-
ribus sine punctis separatis. At He-
brei, Syri, Persę, Cusitę, Elamitę, Ma-
dianitę, Phœnices, Elanitę, Arabes,
aliq. nobis ignoti, non habent literas,
quę sufficiunt ad expressionē dictionū,
quę ab ipsis scribuntur, nēpē quas suis
scribūt linguis, & ad rectē eas legendas
vti sunt. Quapropter opus ipsis fuit,
puncta apponere literis, vt istis distin-
guerent motiones, & dictiones ab in-
uicem. Hinc non possunt rectē legere,
nisi tamquam diuinantes, aut ex tra-
ditione. Eadem tradit post Eliam
doctissimus Isaac Sciadrensis Ar-
chiepiscopus Tripolis Syrię par. 1.
cap. 10. suę Grammaticę, & alij non
pauci. Quoniam verò plura alia
sunt apud Syros puncta varijs defū-
gentia muneribus, non parua quan-
doque oriebatur confusio ex horum
cōcursu, hinc Theophilus Edeffenus

L 2 Maro.

Maronita princeps Astrologorum,
 Almohdi Babylonis Chaliphæ, vir
 Syriacæ, Arabicæ, & Græcæ linguæ
 peritissimus, alias excogitavit voca-
 lum figuras ad similitudinem Græ-
 carum effictas, vt huic occurreret
 difficultati. Is ex viuis decessit Heg.
 an. 169. teste Gregorio Barhebræo
 lib. 9. Chronicorum.

Tamen ante annos ferè duos ex
 Protestantium cœno emerfit nobis
 Thrafo quidam gloriosus, Batauus
 sit, an Anglus, certè nescio, Arnol-
 dus Bootius nomine, qui in quadam
 sua prolixissima Epistola ad Iacobũ
 Vsserium Armachanum *de Textus*
Hebraici veteris Testamenti certitudi-
ne, et authentia contra Ludouici Cap-
pelli Criticam sacram, vbi nu. 48. de
 Syrorum punctis vocalibus multa
 commentus est ad statuendam inde
 lectionis Hebraici Textus certitudi-
 nem.

nem; porro non pro veritate propugnaturus id præstitit, sed Vulgatam versionem, quam vnus Cappellus ex omnibus Protestantibus approbare videtur, & alijs præfert versionibus, impugnaturus. Nec sat habuit Aristarchus iste tot effutire ineptias, verum elato etiam supercilio, quod peruersis eminet illis oculis peruersi animi indicibus, sic de ipsis Syris Syriacæ linguæ in Europa professoribus effatur. *Neque enim loquor de quibusvis, nec de plebeijs eiusmodi viris, quales nonnullos in hacce aliasque Europæ oras delatos noui; qui Syriacarum, & rerum, & literarum perquam exili cognitione tincti, & in ipsa lingua sua materna, Arabica putà, vix aliud præter literarum ductus, & faciliora quædam grammaticæ præcepta callentes; cum omnis veræ eruditionis in totum rudes sint,*

L 3 mirum

*mirum non fuerit, si istud, ut alia
 quamplurima, eos lateat: nempe pun-
 ctationem Syriacam esse certam, ac
 determinatam, non quidem inde-
 terminatam, atque arbitrariam se-
 cundum sensus comoditatem. Nos
 itaque, & veritatis stimulus, & Re-
 ligionis studium, & officij nostri
 ratio non modò inuitant, sed com-
 pellunt propemodum, ut impostor-
 ris referamus paralogysmos, Hære-
 tici refellamus commenta, laccessen-
 tis gloriosi militis retundamus effræ-
 natam audaciam. Me enim toto illo
 numero, & alibi aggreditur, & ex-
 presso, & tacito nomine, suam lo-
 cans operam furioso illi Valeriano
 de Flauigny, ex cuius impudentif-
 simis calumnijs Vulgatã versionem
 duabus Apologeticis Epistolis ven-
 dicare sum conatus. Quod autem,
 ut commodius fiat, & ordine exor-
 dium*

dium sumendum nobis est à Syriaca punctatione, dein ad Hebraicam, quam ut necessariam conclusionem inde infert, descendendum.

Ad primum itaq; quod attinet, sic præfatur: *Etenim Syris nullus ab initio punctorum apparatus fuit; et uterque ille, quo hodie utuntur, cum ille vetustior, et operosior, quo quinque vocales totidem diversis characteribus, ad Græcarum vocalium figuram, ut videtur, efficitis, designant, cum recentior alter, quo solis duobus punctulis, diversimodè collocatis, peragitur; intra seculum haud multa apud eos fuit introductus.*

Paucissimis verbis multa admittit Bootius peccata, & quidem enormissima. Imprimis enim aut sibi turpissimè contradicit, aut nihil minus probat, quàm quod probare intendit. Quandoquidem modò af-

L 4   firmat

firmat nullum fuisse Syris ab initio apparatus punctorum; inferius verò excussà ex lepidissimo capite syriaca insigni eruditione docet vnicū punctum Syros habuisse ante alterutrum punctorum illum apparatus, cuius ope omni semper lectionis ambiguitati obuiam itum fuit, quia modò supra, modò infra positum omnium vocalium supplebat vices. Ex quibus sic arguo: vel punctum istud consonantibus coæuum est, vel non; si coæuum, vti verba Bootij sonant, cūm dicat: *istius ope, omni sēper lectionis ambiguitati obuiam itum fuit*, palam relinquitur, Syros habuisse ab initio vocales. Perinde enim est, vnum punctum defungi omnium vocalium officio, ac duo puncta, vel plures figuras, & notas. Falsissimum est igitur affirmare, Syris nullum ab initio fuisse punctorum

Voca-

vocalium apparatus. Si verò punctum illud literis haud est coæuum, eadem redibit difficultas, adeoque nihil effecit Bootius suis paralogysmis, quia ante hoc punctum inuentum nullum Syris erat adminiculum, quo lectionis ambiguitatibus occurrerēt; quod vnum probandum assumpserat. Itaque suam conclusionem infert ex subiecto non supponente, quia supponit, puncti illius adminiculo difficultatibus, & ambiguitatibus lectionis obuiā itū sēper fuisse, cū tamen sēper non fuit, & si semper fuit sibi contradicit, quia Syris ab initio nullum fuisse punctorum apparatus affirmat. Quod autem asserit de figurarum vocalium antiquitate, iam ex supra allatis explōrum est, cū harum auctor fuit Theophilus Edessenus, qui Heg. an. 169. obiit, punctorum verò D. Ephrem, qui tertio

viuebat a Christo Domino seculo.

Multis etiam id probari potest argumentis, scilicet puncta vocalia multò antiquiora esse figuris illis ad Græcarum similitudinem effectis, quicquid dicat Bootius vel ex Andrea Masio, vel quocunque alio. Primò, in vetustioribus codicibus, & Theophili ætate antiquioribus nec vola, nec vestigium istarum figurarum conspicitur; at puncta passim. Secundò, post Theophili tempora harum figurarum vsus viget maximè apud Maronitas, rarò apud Iacobitas, nullus apud Nestorianos, & remotiores Syros: punctorum verò frequentissimè apud istos, & non rarò apud illos. Ex quo colligere euidenter est, punctorum vsum esse vniuersalem, & antiquiorem, figurarum verò particularem, & recentiorem, nec ad omnium peruenisse

nisse notitiam. Tertiò, ex illarum
 figurarum appellationibus id con-
 stat; nam quædam nomina celebrio-
 ra patrum veteris Testamenti singu-
 lis figuris imposita sunt, vt lib. 1.
 cap. 12. scribit doctissimus Geor-
 gius Amira & par. 1. cap. 10. doctif-
 simus item Isaac Sciadrensis, & alij,
 ad consulendum puerorum memo-
 riæ, quia singula illa nomina apud
 nos incipiunt ab vna illarum voca-
 lium. Atq. ita vocalem A. vocarunt
 nostri *ܐܒܪܗܡ* Abraham, quia inci-
 pit ab ea vocali, O, appellant *ܐܕܡ*
Adam, I *ܝܫܥ*, Isaac, E, *ܝܫܝܐ*
Esaïam, V, *ܝܪܝܐ* Vriam. At hæc no-
 mina non conueniunt omnibus vo-
 calibus Nestorianorum, & remotio-
 rum Chaldæorum, & Syrorum,
 quia

quia secundum nomen apud eos legitur cum vocali A. nempe *Adam*, & non *Odom*, vti apud nos: & sic apud eos esset duplex, A, & nullum O, quod falsum esse constat. At in nominibus punctorum omnes omnino conuenimus. Quarto ipsa ratio inuentionis id planè persuadet, cum figuræ illæ inuentæ sint ad euitandam confusionem, quæ ex tot punctorum concursu oriebatur, semper enim posteriores facilitati consulere, & priorum perficere inuenta studere videmus. Quamobrè quis cordatus, & prudens credet, post inuentas illas figuras tot punctis puncta addita fuisse a posterioribus ad confusionem, & perturbationem magis augendam?

Sed audiamus iterum Bootium de suo vnico puncto loquentem: *Ante inuentam*, inquit, *alterutraam punctatio-*

Etationem apud Syros; unicum punctum omnium vocalium vice apud eos fungebatur; et literis superpositum A, O, et V. iisdem verò subscriptum, E, et I. denotabat, itaq; ubicunque vox aliqua ambigue punctationis in Textu occurrebat, adminiculo istius puncti certa ac definita, istoq; loco usurpanda punctatio, designabatur: qui simplicissimus punctandi modus, inde ab antiquioribus temporibus apud ipsos usitatus, etiamsi mancus ac obscurus videri queat, Syris tamen abunde explet quidcunq; ad necessarium usum ab ulla alia punctatione expectari potest: Adeo quidem, ut post introductum apud ipsos geminum illum recentioris punctationis apparatus, accuratiores quiq; scribæ eo ferè solo uti perrexerint, ac hodieq; utantur, in sacra præsertim Scriptura; in qua ubiq; istius ope, omni semper lectionis ambigui-
 gui-

guitati obviam itum fuit, non quidem
in omnibus Codicibus, nec in plerisq;
sed tamen in optimis quibusque, et
accuratissimis.

Geometrica hæc Bootij demon-
stratio est, & quidem evidentissima;
quippe ut punctum principium est
lineæ: ita & linguæ Syriacæ rectè le-
gendæ, & intelligendæ. Sed mirum
est, quàm appositè quadrat hîc Boo-
tio medico distichon illud iactatum
olim in alium medicum Iudæum Ae-
gyptium, nomine Salamah Benrah-
mun, qui ad omnes scientias do-
cendas se se accingebat, cum nec ip-
sos scientiarum terminos, & rudi-
menta calleret; distichon est

يشترى الحج عن ساقه
ويغمره الموج في الساحل

Se se accingit ad traiciedum Abyssu

Iu

In ipso verò littore obruitur undis.
 Hic penicillo delineatur Bootius,
 qui dum abdita Syrorum linguæ re-
 ferare incredibili iactantia adniti-
 tur, in punctulo impingit.

Sed ad trutinam, & ne longius
 abeamus, consulendus nobis est
 liber Psalmorum editionis doctis-
 simi viri Gabrielis Sionitæ, quem
 omnium Syrorum primum facit Bi-
 bliorū punctuationis auctorem Boo-
 tius, & qui hanc doctrinam in suis
 rudimentis ipsi psalmorum libro
 præfixis, tradere videtur. Quod er-
 go punctum hoc subscriptum literis
 legatur passim pro A, non autem
 pro E, vel I, ut vult Bootius, habe-
 mus ex psal. 2. in voce ^٧ tu.
 multuarunt, ibidem ^٧ excogita-
 runt; ver. 2. consultarunt,
 ver.

ver. 5. ^אבִּיב conturbabit, v. 7. ^אאָמַר
 dixit, & eiusmodi alia infinita. Idem
 subscriptum pro, O, non quidem
 E, vel I, Psal. 1. v. 1. ^אבִּיב stetit, ps.
 3. v. 4, ^אחַנּוּן respondit mihi, 5. 3.
^אאָמַר oro, 6. 2. ^אאָמַר infimus su-
 Item subscriptum passim pro V. ps.
 2. 1. ^אאָמַר vanitas, 6. ^אאָמַר sur-
 ge, 4. 1. ^אאָמַר iustitia mea, 5. 1.
^אאָמַר ausculta, 5. ^אאָמַר stabunt, 6.
^אאָמַר falsitas. superpositum autem
 pro I, psal. 2. 6. ^אאָמַר constitui, 7.
^אאָמַר genui te, 3. 5. ^אאָמַר euigi-
 laui Pro E. Psal. 3. 5. ^אאָמַר cubavi
^אאָמַר

אֶזְרָא dormiui, 6. וְיִשְׂרָאֵל timebe

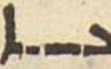
Exempla eiusmodi occurrunt infinita non solum in Scripturis sacris, sed in obuijs quibusque libris, nedum accuratissimis, quæ hallucinationis, & erroris arguunt eos, qui docent, punctum hoc iuxta varios situs varias constituere vocales.

Vt autem, vnde orta sit eiusmodi hallucinatio, dignoscatur, animaduertendum est; Grammaticos quandoque hoc punctum subscriptum literis יֶזְרָא Iud וְיִשְׂרָאֵל Iud, & אֶזְרָא Aleph, appellare I, & V, longum, suprapositum verò literæ וְיִשְׂרָאֵל V, breue; non quod reuera sit vocalis, sed quia est signum, & nota quantitatis, hinc יֶזְרָא Iadho

M

voca

vocatur ab Elia, & alijs, idest *nota*
signum, & a Sciadrersi

sciudoho, idest, *tessera*, *symbolum*.
 Signis autem tribuere aliquando nomina rerum, nec nouum, nec in-
 suetum est, nec probatione indi-
 ger.

Quoniam prætereà inter officia
 puncti huius illud præcipuum est, vt
 dictiones similes distinguat ab inui-
 cem, asserunt Grammatici, voces
 quasdam eiusmodi puncto variè no-
 taras legendas potius esse cum hac,
 quàm cum illa vocali, & non quòd
 punctum illud sit vocalis. Et pro-
 fectò si esset vocalis, vocalis semper
 fungeretur munere, & motum, vt
 loquuntur Syri, tribueret consonanti;
 sed cum id non præstet semper, ma-
 nifestissimum est indicium, illud
 non esse vocalem. Exempla hoc
 pro-

operationis singulorum istorum. Videlicet, puncta ista non per se motum tribuere consonantibus, sed per accidens, uti euidentis est ex mutatione operationis singulorum; nempe punctum illud vel supraponatur, vel subscribatur, non influit eodem modo, sed quomodocunq. collocetur, omnes admittit vocales, ut in allatis exemplis ostensum est.

Nec reponat nobis Bootius, quòd auctor iste, non loquatur de puncto, de quo præsens controuersia est, cum sermo apud illum sit de pluribus punctis; ne reponat, inquam, quia de hoc eodem apud illum sermo est, utitur autem numero plurali, quia punctum illud trifariam partitur, iuxta duplicem situm, quem obtinet, nam vel superponitur, vel subscribitur simplex, vel duplex, ut hisce docet verbis

M 3 lau

laudatus Auctor indicato capite.

١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠
 ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠ ١٠٠٠

*Unum punctum aut supra, aut infra,
 aut duo infra ponuntur. Supra, ut dicit
 vocat, venit, facit, aperit; infra,
 ut dixisti, accubuit, aspersit, voca-
 uit, venit, fecit, aperuit; duo autem
 infra, ut dixit illa, accubuit illa, fe-
 cit illa.*

Huic nostræ sententiæ firmissi-
 mum addit robur alterutra recen-
 tior punctatio, quandoquidem con-
 sonantibus hoc puncto notatis accu-
 ratissimi quique scriptores, vel pun-
 ctu

Etā vocalia , vel figuras appingunt ;
 quod sanè nunquam præstarent , si
 punctum illud vocalis fungeretur
 officio , & pro vocali ab illis habe-
 retur ; ea enim ratione eadem con-
 sonans duabus affecta esset vocali-
 bus , quod perridiculum est , & Sy-
 ris , ac gentibus alijs monstrum in-
 auditum. Percurratur totum Biblio-
 rû septilinguû opus Parisijs a Claris-
 simo viro , & immortalitate dignis-
 simo Guidone Michaelē Le Iay edi-
 tum , & à doctissimo Gabriele Sio-
 nita punctis vocalibus adornatum ,
 videbitq; Bootius nos vera prædica-
 re , si tamen Strabo ille rectè videre
 vnquam queat . Etenim posteriori-
 bus inuentis vocalium figuris , ne-
 quaquam pūctorum vocalium vsus
 sublarus est , sed indifferenter modò
 istis , modò illis vtuntur scriptores
 etiam in vna eademq; dictione pro

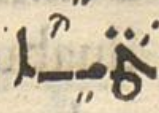
M

4

benè

benè scribendi ratione, & commoditate, vti legere est psal. i, ex punctatione laudati mox Gabrielis Sionitæ in hisce dictionibus ini.

qui, ambulauit pec-

catores, & id genus infinita. At nūquam exhibebit nobis Bootius vel vnicum exemplum in quò duæ concurrant vocales in eadem consonante.

Ad hæc sunt dictiones quædam quinque, vel sex constantes syllabis

vti aberratio

 subiectio, tamen

illud punctum vnicum semper reperire est in vnica dictione, què ergo fieri potest, vt vnum punctum semel subscriptum, aut superpositum quinque, & sex vocalium differ-

ferentiū supplere queat vices. Ali-
quando etiam omnes quinque vo-
cales in vnica voce conspiciuntur, vt
in hac *IA. JO. A. A. A. A.* *reginula*, & pū.

ctum vnicum est, & infra colloca-
tum. Qua ergo ratione, aut fun-
damento effutit Bootius. *Istius ope*
omni semper, lectionis ambiguitati ob-
uiam itum fuisse apud Syros? & quo
modo abundè explet quidcunque ad
necessarium vsum ab vlla alia pun-
ctatione expectari potest?

Tandem totam profundit Boo-
tius suæ ignorantiae, seu iactantiae
fentinam, cum concludit, punctum
istud non reperiri in omnibus codi-
cibus, nec in plerisque, sed solùm in
optimis quibusq; & accuratissimis.
At sciat commentorum Archite-
ctor, quòd nullus reperiri sit sacra-
rum Literarum codex, aut liber cu-
iusq;

iufq; generis, vel notæ, in quo punctum istud non occurrat, si non vbiq; quod nullis accidit quâcumque accuratissimis, saltem pluribus in locis. Quod quidem non argumentis probandum est, sed sola codicum inspectione, qui plurimi in celebrioribus Bibliothecis occurrunt, si tamen toruis illis oculis, ac peruersis id dispicere potest Bootius.

At nec ita castigatus dimittendus est adhuc Bootius, sed refellendus quoq. ex punctorum Syrorum enumeratione, & singulorum officio; inde enim constabit, an sit eiusmodi punctum inter ea, nec ne. Sciendum igitur est; Syrorum puncta duplicis esse generis; vnum literis coæuum, quod genericum, & essenziale dicitur; aliud verò additum, seu aduentitium. Genericum illud est, quod literas **ΔΔ** *dolar*,
&

& *Risc* constituit. De hoc ita
Ioseph Barmalcun in Rete punct. c. 7

مَنْتَهَا لَوْ أَنَّ أَرْسَ هَدَايَا
لَا قَدْ دَرَجَتْ فِي الْأَسْبَابِ
مَنْ خَلَا وَبِشَحْجَةٍ مَنِيهَا
وَمَنْ وَهْمٌ لَا فَرْقَ مَدَى
خَدَمَتِهِ. وَفَرْقٌ دَرَجَتِ
مَنْ مَوْلَاهُ الْخَلْقَ أَوْ مَدَى

Idest: Generica (puncta) duo sunt, & in duabus literis, in litera D. ex parte inferiori, & in litera R. ex parte superiori, scias dilecte noster. Genericum autem illud est, quod nunquam abest a dictione; quod verò abest, aliquando additur quasdam ob causas, aliquando subintelligitur. De generico quid sit, planè liquet.

Aduentitium autem in plures partitur classes; aliud enim dicitur
مَنْ مَوْلَاهُ

℥. 09. *comparationis*, & est pun-

ctum, quod modò simplex, modò duplex adhibitum varios animi exprimit affectus, iuxta variam interpungendi rationem, quæ apud probatos scriptôres triginta variatur modis. Secunda classis est duorum punctorum, quæ pluralem numerû a singulari distinguunt. 3. est vnum punctum, quod supra collocatum indicium est asperitatis literarû, infra verò lenitatis. 4. est punctum, quod pronomen affixum tertiæ personæ fem. gen. tam In nominibus, quàm in verbis, & aduerbijs distinguit ab affixo eiusdem personæ masc. generis. 5. quietem indicat, nempe litteram, cui est adscriptum, non esse mouendam, nec vocali afficiendam, 6. sunt duo illa puncta, quæ modò supra, modo infra, modò hinc inde

de posita vocales constituunt. 7. dicitur punctum canonis, cuius varia sunt officia apud Grammaticos. 1. inseruit ad tempora, & modos distinguendos, hinc præterito, futuro, imperatiuo; & infinitiuo subiicitur, præsentì verò superponitur, exceptis ijs verbis, quorum penultima est *o*. Iudb vocali *u*, I. notata. 2. personas verborum discriminat, ex quo primæ literæ personæ primæ singularis superponitur ad illam discriminandam à secunda eiusdem numeri, quæ iisdem pingitur characteribus. 3. ad genus simul, & personas designandas adhibetur; hinc tertiæ personæ sing. tæ. gen. ultimæ literæ, quæ semper est *L*. *T*. quiescens, vtrinq. adscribitur apud Maronitas, & Iacobitas, apud Nestorianos verò, Syrosq. alios, & Cahl-

Chaldeos geminatum penultimæ subijcitur. 4. Aliquando superpositum aliquando subscriptum voces, & dictiones similes distinguit. 5. sub litteris *ꝑꝝ* *ꝛꝛ* *ꝛꝛ* & *ꝛꝛ* *ꝛꝛ* colloca-
 tum signum est illarum productionis, quemadmodum superscriptum est nota ipsarum brevitatis. Et hæc sunt genera, & officia omnium punctorum, quæ apud Syros occurrunt, inter quæ, ut luculentissimè patet, nullum est reperiri punctum, nisi nova lingua, & puncta cudantur, quod omnium vocalium, vel aliquarum suppleat vices, ut boar Bootius. Res exemplis, & testimonijs probanda est, non beati. Equidem existimo, a iter a suo magistro doctum fuisse Bootium, sed eum non benè intellexisse tam in hoc, quam in alijs, vnde eo Poetæ Arabis disticho

sticho illū excipere, & suam conte-
xere excusationem potest magister,

عَلَى نَحْتِ الْقَوَافِي مِنْ مَعَادِنِهَا
وَمَا عَلَى إِذْ لَمْ تَفْهَمْ — مِ الْبَقَرِ

*Meum est, appositè componere versus,
At nihil ad me, si non intelligit Bos.*

Porro ad reliqua, pergat ergo Bootius. *Et ne post inuentam quidem istarum punctationum alterutram, ijs ad punctanda sua Biblia vti sunt Syri.*

O benè pronunciatum! cui ergo vsui excogitarunt Syri non vnum, sed duplicem punctandi modum, etiā præter illud punctum Bootij tam mirabilia præstans? Quibus tam confidentem assertionem probat argumentis, & auctoritatibus Bootius? An hæc habet a Bibliorum codicibus, quos vidit? benè quidem. Sed quot ei vidisse accidit? vnum sanè, aut alterum, nimirum Iacobi Vsserij

rij, & Odoardi Pockokij, si tamen
vtrumq; vidit. An autem ab vno,
aut altero Exemplari liceat ad om-
nia argumentis prosequi, solis luscis,
& strabonibus concedimus. Ego
sanè plusquam triginta Exemplaria
Hebraica vidi nullis notata punctis
vocalibus, ergone a paritate, imò
multo potiori iure mihi inferre lice-
bit, Iudæos nec post inuenta pun-
cta ijs vsos fuisse ad sua Biblia pun-
ctanda? Qui hic tam putidus, tamq.
ineptus arguendi modus? sed mox ip-
se viderit, pergat iam innumerabi-
les effutire nugas.

*Et Biblia, inquit, Syriaca, quæ in
ingenti illo Bibliorum septilinguium cor-
pore, intra hos paucos annos hic Pari-
sis impresso, conspiciuntur, prima
sunt in Mundo, quæ vniuerso puncto-
rum apparatu sic constructa fuerunt.
Nam si ex eo, quod hodiernæ in Codice
He-*

Hebraeo punctationis apparatus à Massorethis post talmudicis demum adhibitus fuit (ut id in presens largiamur ita se habere) legitimè inferri potest, non teneri nos ea punctatione, ut potè authoritatis merè humane, proindeq; licere eam relinquere, ubicunq; sensus commoditas id suaserit; eadem ratione concludendum erit, arbitriam esse quarumcunq; vocum in Biblijs Syriacis punctationem, cum, et punctatione utraq; qua hodie utuntur Syri ante secula aliquot, ac diu post confectam Bibliorum translationem, penitus corruerint; et ille vniversè punctationis apparatus, quem in Biblijs Parisinis videmus, non modò non primæus sit, aut antiquus, ac in nullo unquam codice conspectus, donec in editionem Parisinam vnicus homo, Gabriel Sionita, ipsius curator proprio Marte ac consilio, illum inuexit.

N

Nu.

Nugæ perpetuæ, ineptiæ cōmenta.
 Vndè, lodes, habet Bootius, Biblia
 Parisina prima esse in Mundo, quæ
 vniuerso punctorum apparatu instru-
 cta sunt? nisi fortè intelligat, ea esse
 prima, quæ typis eo modo edita
 sunt. Verùm hoc ad præsentem
 controuersiam nihil facit, nec ad
 quæstionem, ex qua luam parat cō-
 clusionem; cū plura apud Orien-
 tales exemplaria tam in vno compa-
 cta corpore, quam separatim, &
 seiunctim suis adornata punctis, &
 vocalibus conspiciantur passim, vt
 mox inferius constabit. Quæ præ-
 terea arguendi methodus est a textu
 Syriaco ad Authographum, scilicet
 Hebraicum; cū ille merè auctori-
 tatis humanæ sit, nisi Ecclesiæ ac-
 cesserit approbatio, tam quoad ip-
 sam versionem, quam quoad puncta-
 tionem; iste verò non item, literas
 im-

imprimis quod spectat, & consonantes, ac vocales proinde, & puncta, si ab eodem profecta probentur auctore? At si par ratio utriusque est, certè par auctoritas erit. Largitur inpræsens Bootius, hodiernam punctationem Hebraicam a Masorethis post talmudicis demum adhibitam fuisse, sed insanà, ac bovina liberalitate; dein certitudinem eiusmodi punctationis ex Syriaca statuere nititur. Miser Bootius! sua proijcit arma Hebraica, Syriaca arripit, quæ cum minus tractare sciat, se ipsum conficit, & iugulat. Solidis, ut procerto credo, destitutus argumentis, & causâ desperatâ susceptæ defendendæ provinciæ, satius habuit, hoc præstare eiusmodi armorum genere, quàm turpiter deferere prorsus. Verum quantum vel desperatæ causæ decedit, hoc

Arabes poetæ declarat distichon.

الم ترى ان السيف يقل قدره
اذا قيل هذا السيف خير من العصا

Nonne vides gladij decedere pretio,

Cum dicitur, hic gladius melior est baculo?

Largitur quidem inpræsēs Bootius quia olim herbam porrexerat Cappello, ut ex binis eius Epistolis ad eundem Cappellum Lutetiæ scriptis, mensibus Iulio, & Augusto an. 1645 quas legere est in defensione Criticæ aduersus Buxtorfium pag. 646. In harum prima ita de punctatione Hebraica habet: *Librum tuum de punctis Hebraicis, siue Arcanum punctationis reuelatum ab Erpenio editum legi, quod feci cum magna admiratione recondite eruditionis, qua opus illud undiq. scates, et cum insigni fructu,*
quip-

quippe demptus mihi, & inde error, quem ex magni Buxtorfii Tiberiade imbiberam de punctorum cum literis coëquitate, & metus ob quem potissimum amplexus eum fueram, fore ut alioqui omnia in textu Hebraico incertitudine, & ambiguitate referentur, cum tamen tu in istis libris contrarium feceris planissime, alteramque ac veriore sententiam certissimis argumentis adstruxeris. Alterius Epistolæ hæc sunt verba: In punctorum negotio verum est, quod & antehac tibi scripsi, me lectione tui Arcani deductum fuisse a pristina, penitusque infixa sententia de illorum cum literis coëquitate, ac planissime tibi assentior, pondere argumentorum a te adductorum convictus, aliquot post Christi sæculis non consuevisse ea adscribi in Textu ad eum modum, quo hodie videmus, & puto Buxtorfium iam hic a te superatum

N

3

suo

suo ipsius iudicio, sicuti ex literis, quarum exemplaria mihi misisti, haud obscure colligere videor, quamquam palam manus dare, ac herbam porrigere noluerit.

Nunc in biuio hæret Bootius, retractare quæ olim concesserat, eum pudet. Criticam Cappelli, quæ omnes malè habet Protestantes, atq; Hebraizantes, adeoq. non modò in cunabulis eam opprimere sunt conati, sed vel in ipso vtero materno, ac dum informis embryo esset, cum reliquo non aggredi agmine, nefas putauit. Quid ergo agendum iam est, Booti? sequendum ne Buxtorfij exemplum, qui palam manus dare, & herbam porrigere noluit? Nequaquam a probo viro ita veritas deludenda est; Macte igitur animo, vanum depone pudorem, quid verba quæris? dum ais, negas? veritas o-

dit

dit moras , porrigè animosè nobis
herbam , nos verò vicissim tibi fœ-
num , & sic inità pace , cantabimus
per amicè simul illud Ouid. 2, fast.

*Sub iuga Bos veniat, sub terras se-
men aratas ,*

*Pax Cererem nutrit , pacis alum-
na Ceres.*

Porro grauiissimè erras , Booti a-
mice , dum asseris , vnicum homi-
nem Gabrielem Sionitam proprio
marte , & consilio apparatus hunc
vocalium primum inuexisse , ac an-
te illum omnibus omnino Syris in-
suetum fuisse , ac in nullo vnquam
codice conspectum . An totum no-
uum Instrumentum suis adornatum
vocalibus an. 1555. Viennæ editum
conspici non potest ? An idem in
Biblijs Antuerpianis editum ab An-
drea Masio cum suis vocalibus non
prodijt ? & cur non conspicitur ? An

N 4 ipse

ipse Masius, a quo ea, quæ de illo puncto suadit, desumpsit Bootius, contrarium non scripsit in sua Grammatica, dum dicit: *Et propterea neq; etiam alterutris nisi in sacrorum librorum scripturæ vllis fere vocalium figuris utuntur?* Quod quidem ideo asserit, quia in Textu, quem habebat, puncta, & figuras vocales adesse videbat, abesse verò in alijs. Nec putandum est, Masium tantum fuisse, ut proprio Marte omnia puncta illa nouo Instrumento adstruxerit, & appinxerit; verum pro certo tenendum est, eum sequutum fuisse, quem præ manibus habebat, Textum, cui eas addidit vocales, quæ alicubi desiderabantur. Hinc autem factum est, ut infinitis propemodum scateat mendis editio illa Syriaca, ut temerarium non esset asserere, plus esse mendarum in illa sola noui Testa.

stamenti Syriaca editione, quàm in
 toto Parisinorum Bibliorum septi-
 linguum corpore. Hoc tamen fe-
 liciter illi successit, quia incendia-
 rium illum Herostratum Valerianũ
 de Flauignij haud nacta est, qui no-
 minis immortalitatem inde sibi cõ-
 parare nifus est. An etiam, vt ad
 rem nostram redeamus, Psalmorũ
 liber typis cusus in ipso monte Liba-
 no ab Illustrissimo viro illo Sergio
 Risio Archiepiscopo Damasceno,
 multis ante Sionitæ editionem annis,
 imò antè natum Sionitam, suis ca-
 reat vocalibus? An plures alij li-
 bri Romæ cusi nō sint eiusmodi vo-
 calibus instructi? Ego sanè habeo
 penès me aliquos libros ante trecen-
 tos, & quadringētos annos exaratos,
 & vtroq; punctorũ apparatu instru-
 ctos. Multo plures passim occur-
 runt in Bibliothecis.

Sed

Sed videamus quid porro profert
 Bootius. Cappello quidem, inquit,
 nulla hic apparebit difficultas; et ab-
 squee ulla hesitatione non modò conce-
 det totum hoc de arbitraria, secundum
 sensus commoditatem, punctatione,
 quarumcunque in Syriaco textu vocu,
 suapte natura ambiguarum; sed ultro
 etiā, si rectè ipsum novi, id affirmabit,
 atque ex ijs, quæ iā nunc dixi, id liquidò
 promanare, vel deierare paratus erit

Cur Cappello, aut cuiquam lin-
 guarum Orientalium, vel medio-
 criter perito apparere debet hic vel
 minima difficultas? Certè, si non
 affirmaverit ille, ego tibi Booti,
 cuique similibus constantissimè
 affirmabo, vocum quarumcun-
 que in textu Syriaco, suapte na-
 turā ambiguarum, punctationem
 arbitrariam esse secundum sen-
 sus commoditatem. Negas, aio.

Expe-

Experientia rerum magistra est, ac
 lydius lapis. Proponamus vocem
 hanc *יָד* punctandam, quam si
 punctas, *יָד* significat, cecidit,
 adoravit, si *יָדָה* genuflexit, si *יָדָה*
 benedixit, si *יָדָה* creavit te, vel fi-
 lius tuus, si *יָדָה* desertum tuum,
 vel pars tua exterior, & eiusmodi alia.
 Horum punctatio nonne pendet pe-
 nitens ex sensus commoditate? Dicat
 Bootius; loquatur. Simile quid
 apud Latinos occurrit, ex. gr. ver-
 bum: *fero*, habet plures significatio-
 nes, significat enim gerere, opinari,
 sperare, constituere, tradere, exhibe-
 re, pati, tollerare, proferre, require-
 re, velle, iubere, reportare, afferre,
 celebrare, laudare, obtinere, dicere,
 accu-

attribuere ; gignere , producere &c.
Vnde , quæso , habentur istæ signi-
ficationes variæ , nisi ex sensûs com-
moditate ?

Sed sistamus parumper , quia no-
dum hunc Gordium soluisse sibi vi-
detur Bootius ex Syrorum commē-
tarijs , & præsertim auctoritate Aa-
zar Rodse cuiusdam Gregorij , quam-
obrem audiamus illum : Neq; hoc ,
inquit , contenti Syri , separatos præ-
terea habuerunt semper commentarios ,
in quibus magna curâ cuiusq; vocis
ambigüe veram punctationem , non
per punctulâ iam , aliasq; notulas , sed
integris vocaliû (vel , vt Hierony-
mus in Hebraicis vocales appellare
solet , accentuum) appellationibus com-
prehensam exhiberent . Luculentum
eius rei documentum præbet succinctus
ille cuiusdam Gregorij in tota Biblia
Commentarius Aazar Rodse , seu hor-
reum

reum secretorum ab ipso dictus.

O benè inuentum ! ò benè de Sy-
 rorum sacris literis meritum Boo-
 tium ! hætenus ignorabamus , vel
 Gregorium Barhebræum , vel Iose-
 phum Barmalcun, vel Ierudad Epi-
 scopum Hadtensem , vel Paulum
 Nisibensem , vel Babai magnum , &
 multos alios eiusmodi edidisse com-
 mentarios , siue elucidationes de di-
 ctionibus obscurioribus sacræ scri-
 pturæ : At quid indè inferitur , nisi
 Syriacam punctationem in vocibus
 ambiguis non esse certam , atq; de-
 terminatam , etiam post inuenta pun-
 cta , neq; figuras vocalium , nedum
 Bootianum admirabile punctum il-
 lud , quod tot solum obit munera ,
 & officia ? Certè si satis punctum
 illud esset , nequaquam illa alia duo
 inuexisset D. Ephrem , & si duo illa
 sufficerent , figuras non excogitasset
 Theo-

Theophilus ; & si figuræ id abundè
 explerent munus , haud editi essent
 tot Commentarij , & elucidationes
 ambiguarum vocum , & si certa cō-
 staret punctuandi ratio , vt Bootius
 efficit , horum Commentariorum
 Auctores nequaquàm discordes in-
 ter se , ac dissentientes essent de ra-
 tione , & modo legendi , & inter-
 pretandi singulas voces . Hinc deli-
 rare planè Bootius videtur , cum
 scribit : *Ast illi , qui inter illos (Sy-
 ros) verè docti sunt probè norunt am-
 biguorum omnium in textu Syriaco
 vocabulorum punctationem certam
 esse , ac determinatam , talemq. semper
 fuisse , etiam antequam vteruis de pun-
 ctatorijs apparatus , quibus hodiè
 utuntur , apud eos innotuisset . De-
 lirar , inquam , quia Soli tenebras in
 meridie affundere conatur , & pul-
 verem iniicere videntium oculis , ac*
 tam-

tamquam nouus, in nouo orbe circulator protestanticos teterri mos putores pro suauissimis venditat Syriacis vnguentis.

Iam ad conclusionem, cui tot fallacias, tot mendacia, tot commenta, totq; parologysmos substruxit, veniamus. *Etiam si igitur, inquit, concederemus Cappello, recentiores illos Masorethas inuexisse primos in textum Biblicum illam punctationem, qua nunc utimur, atque adeo totam illam punctationem ab ipsis fuisse excogitam, & non modò in Biblijs, sed neque in vllis alijs libris, aut scriptis fuisse antea usurpata, restaret tamen ipse adhuc probandum; quod duo illi modi, Syris vsitati, ad ostendendam atq; conseruandam veram certamq. ambigui cuiusque vocabuli in sacro Textu punctationem, nequaquam apud Hebreos, ut apud Syros in vsu fuerint: quod*
quan-

quandiu non fecerit, iustissimam habebimus causam taxandi nimiam, ac temerariam eiusdem audaciam, affirmandi tam fidenter, absque ulla probatione, ut alias res permutas, ac maximi ponderis, quas hactenus agminatim recensuimus, tum hoc quoque de punctatione codicum nostrorum. quod nimirum authoritas eius merè humana sit, qua proinde neminem ulterius obstringat, quàm quatenus sensus commoditate seipsam tueri potest.

Benè quidem! concedis Cappel-
lo, recentiores Masorethas primos
excogitasse punctationem, qua
nunc utimur, Quo autem conces-
so, quid inde sequitur, quàm textus
Hæbraici authoritatem, punctatio-
nem hanc quod attinet, esse merè
humanam? Sed hæc consequentia
est pro sententia Cappelli, qui ex il-
la præmissa infert: huic ergo pun-
cta-

Etationi minimè standum esse, nisi
 vbi commodum fundit sensum. Igi-
 tur non absque vlla probatione hoc
 affirmavit, etenim id satis euiden-
 ter probavit in *Arcano punctationis*;
 herbam tunc porrexisti; vti patet ex
 binis tuis Epistolis suprà allatis, nunc
 concedis; & adhuc exigis probatio-
 nem? Strabonem te esse, ac peruersis
 prædicū oculis; omne te prædicant,
 & talē ego te noui, at cæcionē talpa,
 te præbes, dū asseris, *restaret tamen*
ipsi adhuc probandū; quod duo illi mo-
 di, Syris *usitati*, ad ostendendam, &
 conseruandam verā, certamq; ambigui-
 cuiusq; vocabuli in sacro textu pun-
 ctationem, nequaquā apud hebreos vt
 apud Syros in *usu fuerint*. O men-
 recaptum Bootium! si fuerunt vn-
 quam; adhuc essent, & viderentur,
 nec probatione egerēt; vel saltem, si
 hætenus non extarent, aliqua men-

O

tio

tio de illis apud Iudæos occurreret.
 Prætereà eiusmodi probatio, & de-
 monstratio non Cappello neganti in-
 cumbit, sed tibi boanti, & aienti,
 vt ex Dialecticæ tyronibus discere
 facilè potes. Sed caue, id facias
 Booti, ne ferulà excipiaris, & ex-
 ploderis sibilis. Nemo enim in-
 scholis ita arguens visus est: Syri ha-
 bent duos punctandi modos, vel habue-
 runt, ad obuiam eundum ambiguitati-
 bus, ergo *et* Iudæi. Si hoc enim va-
 leret, & hoc valeret aliud, Arabes
 non habuerunt puncta, ergo nec Iudæi.
 Nec minus hoc aliud. *Asinus rudit,*
 ergo *et* Bos. vel, *Equus non est homo*
 ergo *Bootius non est homo*. Demum ip-
 si Syri te mēdacij & temeritatis, ar-
 guūt, cū doceāt, Hebræos, vt Syros
 nullahabuisse olim vocalia pūcta ad
 rectè legēdum, ideoq. illa excogitas-
 se, & cōsonātibus appofuisse coacti,
 sunt

sunt uti videre est ex supra allatis. Ex quo tanta lectionū varietas ad posteros promanavit; quantā in omnium gētiū exēplaribus videmus; nam hic legebat cū his punctis, iste cum illis, & iuxta hāc legēdi varietatē varij gignebātur sensus, ut egregiē demonstrat Cappellus, & ipsa euidētia cōvincit. Idē accidit etiā Mahometanis antē inuēta ab Ali Abnaditalebo pūcta vocalia; tanta enim legentiū erat dissensio, ut nisi Othmani coērcita, fuisset auctoritate, & determinata, lectio punctis, quæ Ali excogitauerat iam de Alcorano actū esset. Inter cēteros Alcorani locos, qui varios fūdebāt sensus, iuxta varios legēdi modos, hic vnus notatur ab Auctoribus,

ان الله بري من المشركين ورسوله

qui iuxta eorum lectionem, qui postremæ dictionis radicalem legebat

O 2 cum

cum dhamma sic *ا-سول*, hunc red-
 debat sensum: *utique Deus alienus*
est ab infidelibus & Apostolus eius;
 idest tam Deus, quam eius Apосто-
 lus alienus est, & odio habet infide-
 les. At iuxta eorum lectionem, qui
 vocem illam legebant cum *kasra* sic
ا-سول, hunc fundebat sensum: *Uti-*
que Deus alienus est ab infidelibus,
& Apostolo suo nempe odio habet in-
fideles, & Apostolum suum Maho-
metum. Huius postremæ lectionis
 patroni ut genuinam tutebantur ex
 vi, & influxu particulæ *من* *men*, id-
 est *ab*; quæ influere solet in omnes
 sequentes dictiones copulatas. Im-
 pugnatores id refellebant ex absur-
 ditate sensus. Quicquid sit, ingen-
 tes ubiq; hæc legendi varietas exci-
 trauerat tumultus, ac turbas. Eius
 modi

modi autem vocalium notulæ, &
figuræ nuncupatur الاعراب *al Arabo*

quasi dicas *Arabiztaiones*, seu *Ara-*
bum inuentiones, ac legendi morem,
& ritum. Hoc autem, quia Persæ,
Turcæ, alijque exteri populi, qui
Mahometanam impietatem ample-
xati sunt, Alchoranum, aliosq; eius
perfidia libros facilius illarum nota-
rum adminiculo legere cœperunt.

Neq; suffragatur antiquitatis pun-
ctorum propugnatoribus, quod apud
Hæbreos, Syros, Arabesue voca-
lium occurrat mentio aliquando
multò antè eorum, qui inuectores
esse creduntur tempora; quia aliud
est loqui de vocalibus, & vocalium
nominibus, nempe de re, rei; no-
mine; aliud de vocalium signis, fi-
guris, notis, & ipsis apicibus. Vo-
cales enim, earumq; sonos semper
O 3 fuisse

fuisse, & extitisse, & ab ipsa natura
 cum sermone hominibus imbibitās;
 nemo, nisi affatim barbarus, ut nec
 a bruto distinguatur, inficias ibit;
 imò dum negat, fatetur, cum nul-
 la vox humana articulata sine illis
 proferri possit, quinimò nec suum
 efferre valet Psittacus *χῆρε*. At ve-
 rò notas, & figuras, apicesq; vo-
 calium inde inferre, nullum nos co-
 git argumentum. Verum enim ve-
 rò quemadmodum ad efferendas ar-
 ticulatas voces, exprimendasq; ne-
 cessariæ erant semper vocales, ita
 ad earum sonum discipulos docen-
 dum nomina necessario illis impo-
 nenda erant. Nomina autē illa non ut
 consonantibus imposita ex sono, sed
 ex vario oris, linguæ, & labiorum mo-
 tu, & modulatione. Hinc vocalis

A dicitur Hebræis *א* Syris,

א

ⲕⲁⲓⲛ, & Arabibus الفتح *apertio*;
quia in ea efferenda, ut ait Honain
Benisaac in sua Grammatica.

ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ
ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ ⲕⲁⲓⲛ

Aperimus os imum mediocriter
versus partem inferiorem.
Haud aliter profectò in hoc factum
esse puto a Syris, Hebræis, & Ara-
bibus in appingendis vocalibus, quã
ab Astrologis in excogitandis illis
notis, & figuris ad suos Planetas, alia-
sque res compendij gratia designan-
das, aut a Muscis ad suas modulatio-
nes varias denotandas, aut a Græcis
in excogitandis accentibus illis ad
suos tonos rectè efferendos. Poeti-
ces quoq; tractatores ad consulendũ
discentium ingenijs, & commodo
apices quosdam effinxerunt, & in-

scripserunt vocalibus ad earum significandam vel productionem, vel breuitatem; nihilominus sanæ mentis nemo affirmabit, aut Astrologorum, figuras, aut Musicorum notas, aut poëtarum apices paris antiquitatis esse, ac res, & rerum nomina. Euidētissimè id probatur ex Arabicæ, linguæ imperfectionibus, de quibus fusè agit Elias Nisibensis sess. 6. suarum disputationum. Nulla sunt Arabibus puncta, aut signa, vel notæ, ad multos animi exprimendos motus *نَادَات*, seu affectiones, res tamen, atq. rerum nomina & sunt, ac semper fuerunt; nam oratio alia nuncupatur ab illis enunciatiua, alia admiratiua, alia, imperatiua, alia deprecatiua & id genus. Mutuentur nunc puncta, hæc a Syris, vel alia excogitent, & suæ adhibeant linguæ: quinam ist-

hæc

hæc æquè vetusta esse affirmabit, ac res. & nomina? Igitur ab antiquitate rerum, rerumq. nominum non valet illatio ad antiquitatem signorum; nomina enim propriè rebus imposita sunt, impropriè verò, & abusiue; ac per metonymiam signis deinceps accommodata.

Præterea nomine vocalium antiqui scriptores intellexerunt literas quasdam, quæ aliquantulum ad sonum vocalium accedunt, & sunt apud Hebræos **א** **ב** **ג** quarum mentio occurrit passim apud D. Hieronimum, & Iudæi vocant eas *matres lectionis*. Hinc mox laudatus Diu. Hieronymus in Comment. Ieremiæ cap. 25. ait: *vocales literæ inter א, et ב, et ג, iuxta idioma linguæ hebræe in hoc nomine non ponuntur, nimirum*

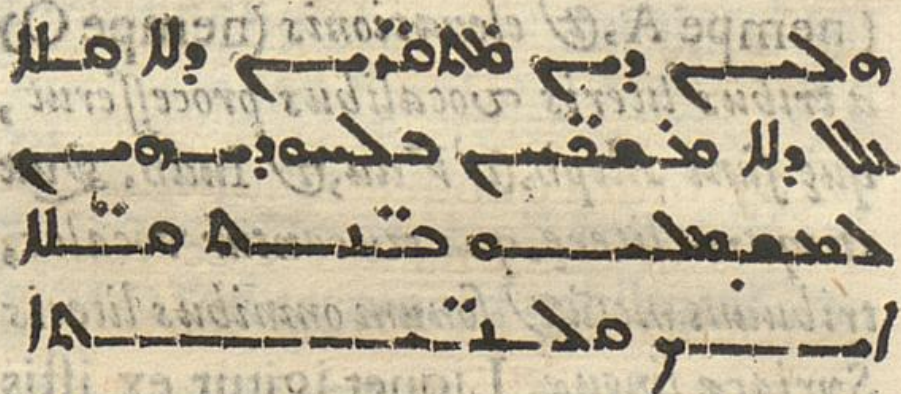

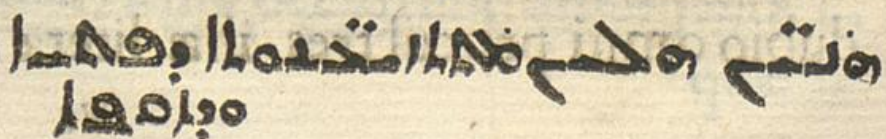

Idest: vocales autem (literæ) vocatur,
 quia illæ ex se dictiones absolunt, nec
 suis indigēt sociabus ad cōpellendas pul-
 sationes suarum dictionū sed unaqua-
 que illarum ex se suā perficit syllabam.
 De consonantibus autem ita subdit.

Illæ autem nuncupantur consonantes,
 quia solæ non possunt perficere voces si-
 cut vocales. Ioannes Barzuhbi non
 modò vocales appellat eas tres lite-
 ras, sed illas omnibus literis tribue-
 re motum asserit p. 2. de vocalibus.

١٨. ١٩. ٢٠. ٢١. ٢٢. ٢٣. ٢٤. ٢٥. ٢٦. ٢٧. ٢٨. ٢٩. ٣٠. ٣١. ٣٢. ٣٣. ٣٤. ٣٥. ٣٦. ٣٧. ٣٨. ٣٩. ٤٠. ٤١. ٤٢. ٤٣. ٤٤. ٤٥. ٤٦. ٤٧. ٤٨. ٤٩. ٥٠. ٥١. ٥٢. ٥٣. ٥٤. ٥٥. ٥٦. ٥٧. ٥٨. ٥٩. ٦٠. ٦١. ٦٢. ٦٣. ٦٤. ٦٥. ٦٦. ٦٧. ٦٨. ٦٩. ٧٠. ٧١. ٧٢. ٧٣. ٧٤. ٧٥. ٧٦. ٧٧. ٧٨. ٧٩. ٨٠. ٨١. ٨٢. ٨٣. ٨٤. ٨٥. ٨٦. ٨٧. ٨٨. ٨٩. ٩٠. ٩١. ٩٢. ٩٣. ٩٤. ٩٥. ٩٦. ٩٧. ٩٨. ٩٩. ١٠٠.

Idest; Hac ipsæ motiones, *Aperitionis* (nempe A, & *elevationis* (nempe O) a tribus literis vocalibus processerunt, quæ sunt Aleph, & *Vau*, & *Indh*. Quæ itaq; tres literæ, quæ vocantur *vocales*, tribuunt motum & sonum omnibus literis *Syriacæ lingue*. Liquet igitur ex istis *D. Hieronymum*, & antiquos alios *Scriptores* nomine *vocalium* intellexisse non apices, aut notas, sed literas illas, de quibus mox diximus.

Profectò si *Cadmi Agenonis filij Historiæ* vlla adhibenda est fides, dubio omni procul tres illæ literæ.

ut vocales legebantur olim apud
Phœnices, atque Syros. Nam lite-
ra Aleph expressit per literam

vocalem Α' α, Iudh per Iota,

 tau per Τ' τ, antiquitus enim

vocalis hæc exprimebatur per vo-

calem V. Latinorum, ut Cicero in

Oratione notat, unde proferebant

Purrhum pro *Pyrrhum*, *Eruges*, pro

Phryges, & eiusmodi; Et nostri Sy-

ri eandem vocalem ad primam ori-

ginem reducentes in vocibus a Græ-

cis mutuatis substituunt legunt-

que *Kurieeleison*,

 suntaxis, & id genus

alia.

Tria adhuc ad hoc probandum

non Leuia occurrunt argumenta,

quæ

אדם וזוהי האחד והאחר
 מדלג וזהו חסד וחסד
 וזהו חסד וזהו חסד
 אדם וזוהי האחד והאחר
 מדלג וזהו חסד וחסד
 אדם וזוהי האחד והאחר
 מדלג וזהו חסד וחסד

Idest: Ad Syriacum autem idioma
 translate sunt Scripturae iuxta ali-
 quos hoc modo. Pentateuchus Iosue,
 Iudices, Ruth, Samuel, David, Pro-
 verbia, Ecclesiastes, Canticum Canti-
 corum, & Iob tempore Solomonis Hi-
 ramo rege Tyri eius amico deprecante.
 Reliqui verò libri veteris simul, ac no-
 ui Testamenti tempore Abagari regis
 Edesse sollicitudine Adæi (Thadæi)
 & reliquorum Apostolorum quamquã
 alij aliter dicant, nempe quod ab vno
 sacer-

sacerdotum, quos miserat rex Assyrius
in Samaritanum idioma conuersi sint.
Samaritanū autē idioma idem est ac
Chaldaicū. simile quid scribit Gre-
gorius Barhebraeus lib. 6 Chronico-
rū in Ptolomæo Philadelpho agens
de septuaginta seniorum versione.

وهذا المنقول السبعيني هو المعتبر
عند علماءنا وهو الذي بأيدي
الروم وباقى فرق النصارى خلا السريان
خصوصا المشرقة فان نسختهم
المسماة بسيطة تطابق نسخة اليهود
واما المغاربة فلم يبق المنقول البسيط
المنقول من العبراني الى السرياني
يعني مجي السيد المسيح في زمان
اداي المسيح. وقيل قبله في زمان
سليمان بن داود وحيدرم صاحب
صور والسبعيني المنقول من اليوناني
الى

الى السرياني بعد طه-ور الخلد
 بز-ان طوي-ل

Idest: Hæc autem Septuaginta versio illa est, quæ pro authentica habetur à nostris doctoribus, & quæ Græcorum, aliarumque Christianarum nationum teritur manibus, Syris exceptis; ac præsertim Orientalibus, quorum versio, quæ simplex vocatur, concors est textui Iudeorum. Occidentales autem utramq. habent versionem, simplicem videlicet, quæ versa est ex Hebræo in Syriacum idioma post aduentum Christi domini tempore Adæi Apostoli; vel, uti fertur, ante illum tempore Salomonis filij David, & Hiram Domini Tyri: atq. Septuaginta, quæ versa est ex Græco in Syriacum longo tempore post aduentum Saluatoris. De Characteribus autem Syriacis a Salomone inuentis, & Hiram regi

P Tyri

Tyri amico traditis, ita legitur apud
laudatum Iesud ad citato opere.

۱۰ انتقمی افندی و احادی
 ۱۱ مدد مدد مدد و احادی
 ۱۲ احادی مدد مدد مدد
 ۱۳ احادی مدد مدد مدد
 ۱۴ احادی مدد مدد مدد
 ۱۵ احادی مدد مدد مدد
 ۱۶ احادی مدد مدد مدد
 ۱۷ احادی مدد مدد مدد
 ۱۸ احادی مدد مدد مدد
 ۱۹ احادی مدد مدد مدد
 ۲۰ احادی مدد مدد مدد

Idest, Quidam autem aiunt, quòd quemadmodum Moyses excogitavit olim literas Hebraicas, quæ legem posuit, ita Salomon excogitavit Characteres aliarum scripturarum, quos tradidit populis, a quibus affectus est honoribus; & primum quidem Syriacæ lingue, (characteres) quos dedit Hiram Tyri.

Ex narratis sic arguo: Si Salomon

mon ipse, vel quispiam alius eius
iussu sacros interpretatus est libros,
certè non nisi omnibus numeris ab-
solutos illos dedisset Hiramio amico
deprecanti, ac tales quales à suis au-
ctoribus profectos; sed in hisce pun-
ctorum vocalium, nec vola, nec
vestigium ante D. Ephrem tempora
conspectū esse memoratur, nec vlla
extat apud scriptores mentio. Idem
differendum est de alijs tam Veteris,
quàm Noui Testamenti partibus in-
Syriacam linguam ab ipsis Aposto-
lis conuersis. Quis enim facile sibi
persuadet, Apostolos Christianis
tunc tyronibus, & in lege minimè
versatis puncta subtraxisse, aut Salo-
monem tradidisse Hiramio literas
Syriacas sine punctis vocalibus, si
vlla extitissent?

Alterum exhibent nobis argu-
mentum antiquorum Chaldaeorum,

P 2 qui

qui hactenus priscis insistentes institutis sub nomine Mandaitarum, Chaldaeorum, Sabaitarum, & Christianorum Sancti Ioannis Baptiste circa sinum Persicum degunt; libri, & scripturae, qui sine ullo punctorum genere leguntur, vel spectent illa ad vocales, vel ad interpungendi rationem, vel ad quemcumque alium usum. Libri, quos tamquam antiquissimos ostentant, sunt Liber Adam, & Liber Astrologiae, qua tantoperè gloriati sunt olim Chaldaei. Et si tamen nulla agnoscant isti puncta, quatuor vocalibus suas efferunt dictiones, easque totidem exprimunt literis, nempe *u o a i*

A, E, V, I, quod referendum est ad ea, quae superius diximus respondentes ad auctoritatem allatam ex D. Hieronymo, & alijs. At quantis res haec impli-

implicata sit difficultatibus iam se-
rò sapiunt aliorum exemplo. Quan-
doquidem literæ illæ modò conso-
nantium, modò vocalium defun-
gentes munere, nō paruum faceffunt
illis negotium; adeoque maiorem
meliolemque vitæ partem circà le-
ctionem, & puerilia exercitia infu-
munt. Ex quo colligere est, antiquos
nulla habuisse puncta. Etenim id à
natura comparatum est, & arte, vt
res primò inuentæ rudes quodamo-
do adumbrentur, dein paulatim ex-
cultæ vfu, & experimentis suas adi-
piscantur perfectiones. Hinc poste-
riores linguæ, vt Græca, & Latina,
eiusmodi imperfectionibus, & diffi-
cultatibus haud obnoxia sunt; quia
ipforum Auctores id animaduerten-
tes tanto incommodo prospexerunt.
Sanè ex infinitis argumentis, quibus
Syriacam linguam Hebraica anti-

P 3 quio.

quiores esse probatur, illud vnum est, quod omnes aliæ linguæ suos Characteres, & literas, à dextera sinistram versus, vel vice versa scribunt, Syriaca verò sola suas ducit lineas pectus versus, quem difficilimum scribendi modum aliæ correxerunt, illa autem antiquum, ac rudem retinuit. Patet igitur ex dictis, neque plura, neq; vnum fuisse ab initio punctum apud Syros, cuius ope, *omni semper lectionis ambiguitati obuiatum fuit*, ut inanibus verbis effutit Bootius.

Tertium demùm argumentum suppeditant nobis Samaritani, & Samaritanorum exemplar vtrumque, nempe Hebræum, & purum Samaritanum, quod idem ac Chaldaicum esse, supra indicauimus. In horum quippe neutro vllum punctorum conspicitur vestigium; amen id maxi-

ximè necessarium erat, si vllus eo tempore punctorum erat vllus, vt promiscuum illud ex Hebræis, Chaldæis, alijsq gentibus vulgus facile sacros Codices legere potuisset. Nec probabile existimandum est, Interpretem, quisquis ille fuit, puncta, si vlla fuissent, tam in versione, quàm Autographo omisisse. Ad hæc Samaritani Chronici Auctor, quod est Bibliothecæ Eminentissimi Cardinalis Mazarini, omnia ac singula enumerat, quæ in Sacro Codice ab Ezra vel mutata sunt, vel addita, vel dempta, ac inter cætera de illo summoperè conqueritur, quòd antiquos, & ab ipso Moyle conditos characteres in hos, quos habemus nunc, & quadratos vocamus, permutauit, de punctis verò nec verbū quidem facit. Ex quibus colligere est, punctorum nequè Moysen, neq.

P 4 Ezram.

Ezram fuisse auctores ; quia si ille
fuit , nequaquam omiffa fuiffent in
vtroq; Exemplari ; fi ille , nequa-
quã Chronologus id reticuiſſet. Ad-
huc hoc idem euincitur ex eodem
Chronici Auctore , qui vbicumq;
occurrit vox aliqua ambiguaꝝ lectio-
nis , illi Arabum puncta appingit, &
hoc quidem ideò , quia nulla puncta
habent Samaritani. Et hæc pro inſti-
tuti ratione nunc ſufficiant :

Pag. 51. *Idem tranſtulit Canones
Patrum trecentorum octodecim &c.* Is
poſt D. Iacobum Niſibenſem , qui
eidem Concilio interfuit , ſuam Sy-
ris nouam tradidit Canonum , &
Conſtitutionum verſionem vnã cū
Actis, & Hiſtoria, quæ omnia hæte-
nus Syris, Arabibus , alijsq; Natio-
nibus Orientalibus integra extant,
vt aliàs in Præfatione eiufdem Con-
cilij , & Epitome diximus.

Ibidem

Ibidem. *Maraba* magnus interpretatus est, & exposuit totum *Vetus Testamentum* ex idiomate *Græco* in idioma hoc *Syriacum*. Ante hunc *Marabam* aliam quoque antiquiorem ex *Septuaginta* extitisse versionem abundè testantur *D. Iacobi Nisibensis*, & *D. Ephrem Syri Commentaria*. Aliam habent præter has *Syri* versionem antiquissimam ex *Hebræo* immediatè conuersam, atque ideò simplicem vocant, de qua vide quæ suprà attulimus ex *Gregorio*, & *Iesudad*. Tametsi aliquando occurrunt *Codices* pro scribarum studio, aut commodis ex utrâque versione contexti & interpolati.

Pag. 55. *Thomas Edessenus*. *Edessa* Ciuitas *Mesopotamiæ Syris* dicitur ܐܕܝܫܐ *Oroch*, ܐܕܝܫܐ *Edessa*, & ܐܕܝܫܐ *Vrhoi*, *Arabibus* vero

verò لـه, Raba, & له Horpha.

Ab scriptoribus orientalibus Helenæ matris magni Constantini fit patria, & Abagari Toparchi regia. Vide Gregorium Barhebræum in Tiberio, ubi etiam refert Epistolam Abagari ad Christum Dominum, & Epistolam Domini ad Abagarum. Vide Ismaelem Sciahinsciah in Almottechi sub anno Hæg. 331. Mahometum Benſciahnam in eodem, item Georgiū Almacinum, & alios. Hæc autem notata sint in gratiam Ioannis Seldeni, qui ad interferenda commentarijs de originibus Ecclesiæ Alexandrinæ pag, 179. ingenuè ait: *sub initium vides, celebratissimam illam Helenam Constantini magni matrem nuncupari* الرهاوية pro quo substituiimus nos Rheauiensis, soni Arabici vestigia prementes, sed interim

rim loci unde sic dicatur plane nimis
ignari & pag. 181. *Ubinam hæc*
Rhea, ego me nescire fateor:

Pag. 61. *cum expositione Dionysij*
Is, ut Ioannes Darenfis, libros D.
Dionysij Areopagitæ de Hierarchia
cælesti, & Ecclesiastica commenta-
rijs illustravit.

Pag. 63. *Isaac Niniuita.* Præ-
ter libros hic recensitos inultos alios
edidit Theologicos, & Philosophi-
cos, quorum catalogus non est ad
manus.

Pag. 65. *Nec nō ordinē Codicis cir-*
culi. Hoc nomine intelligendum
venit Kalendarium festorum per an-
ni circulum.

Ibidem de Indulgentia. Syriaca
vox *ἰμω*, quæ significat in-
dulgentiā, propitiationem, & remissio-
nem. Secundum receptiorem vsum
primo

primò designat sacramentum Confessionis in tota sua latitudinē, deinde vel preces, quæ pro delinquentibus funduntur, vel admissionē pœnitentium, vel formulam absolutionis sacramentalis, vel suffragia fidelium viuentium pro defunctorum animabus, ac eiusmodi. Hæc omnia cū obuia sint, ac non tanti momenti, missa facimus, ac de sacramento confessionis pauca notanda nobis sunt ex Nestorianorum, & Iacobitarum placitis, quia hos sacramētum hoc nequaquā aliis accensere, quidam scribunt. Ex Nestorianis vnus nunc sufficiat noster Auctor Hebediesu, qui Tract. 4. libri Margaritarum c. 1. enumerans Ecclesiæ Sacramenta, quinto loco ponit hoc sacramentū. verba ipsa sūt

اولا حياست هجده / اول
فحس

פדע ופדא אקא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.
 פדא. פדא. פדא. פדא. פדא.

Ideſt: *Sacramenta Eccleſiaſtica*
ſeptem ſunt iuxta mentem Diuinarum
Scripturarum. Primum eſt ſacerdo-
tium; quod perficit omnia ſacramenta.
Secundum ſanctus Baptiſmus. Ter-
tium Chriſma vnctionis. Quartum
ſacrificium corporis, et ſanguinis Chri-
ſti. Quintum Indulgentia, ſeu pro-
pitiatio, et remiſſio peccatorum et c.
 De hoc verò ſacramento pecu-
 liare inſtituit caput, Et eſt
 eiſdem Tractatus ſeptimum,
 quod

proclive est, ac facile in peccatum propensum, & egritudinibus animæ vix non tentatur. Quamobrem data est iustitia sanans, ut gratis illud curet. Si dimittetis peccata alicui, dimittentur, dixit quidem Dominus, non est enim opus medicus sanis, sed male se habentibus. Et: non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Tres dico similitudines, filij scilicet Prodigij, centum ovium, & duorum debitorum unus creditoris. Ad arguendam autem spem peccatoribus, aperientemq; ianuam pœnitentię, quę ascendere facit ad Cœlum, & beatitudinem supernam attribuit, has affero parabolas. Demonstratio autem est Simon post abnegationem, Paulus post persecutionem, Peccatrix, Publicanus, & Larro. Quapropter consentaneum est fidelibus, quoties criminibus laborant iuxta imbecillitatem naturæ humanæ,

Q

quæ

quæ non potest in omnibus prosperari,
 ut conueniant ad Domũ medicinę Chri-
 stiana, & medicis spiritualibus suas
 egritudines ostendant, itaut propitiatio-
 nibus, seu absolutionibus, & canonibus
 pœnitentiæ sanitatẽ spiritus adpiscatur,
 & ad cœnam Dominicã cum puritate
 accedant, iuxta verbum magni Docto-
 ris. Medicinam autem penitentię de-
 dit Dominus noster medicis peritis, qui
 sunt sacerdotes Ecclesię. Quem ergo per-
 cussit diabolus egritudinibus iniqui-
 tatis, is veniat, ostendatq; vul-
 nera sua discipulis Medici sapientis, &
 ipsi curabunt illum medicina spiritua-
 li. Hęc autem verẽ perficiuntur, si
 fide, & non mundialiter fiant; quic-
 quid enim ex fide non est, peccatum est,
 itaut quidam ob auaritiã mercatu-
 ram, ac negotiationem, & vsuram fe-
 cerint rem hanc magnam.

Iacobitæ hoc idem vltro fatentur

cap.

c. 22: suæ Ecclesiæ Constitutionum

فصل في معلم الاعتراف

sect. de magistro Confessionis, seu
Confessario, quæ sic incipit:

يوزان يكون الاعتراف على كاهن

او على غير كاهن ممن يكون اهلا

لذلك: الجواب: لا يجوز الاعتراف

لعلماني بل يعترف لمن له

جنسية في الكهنوت

Idest: *Licet ne, confessionem fieri
sacerdoti, an non sacerdoti, digno ta-
men, qui hoc perfungatur? Responsio -
Non licet confessionem fieri non sacer-
doti, sed illi, qui est in gradu sacerdo-
cali. Huc respicit Gregorij Barhe-
bræi id Epigramma ad quendam
Amicorum.*

Q 2

אני אהיה אלהיך
לא אלה אלה

ומה אהיה אלהיך
אלה אלה

אני אהיה אלהיך
אלה אלה

ומה אהיה אלהיך
אלה אלה.

*Si rursus te videro, caput ex terra
non extollam,*

*Et ab gratiarum actione nunquam
cessabo,*

*Secreta mea omnia tamquam sacerdo-
ti tibi reuelabo,*

*Miserere mei igitur, quoniam sine te
pereo.*

Quasi dicat, quemadmodum con-
fidentes sacerdoti nostra arcana, &
secreta aperimus, ita ego faciam, si

rur-

rursus tua conuersatione potitus
fuero.

Ego sanè nunquam sine magna
admiratione legi id, quod de con-
fessione Iacobitarum scribit doctis-
simus vir fel. mem. Gabriel Sionita
c. 14. Appendicis ad Geographiam
Nubiensem hisce verbis, *Ad hæc
confessionem nullam admittunt, sed eo-
rum multi in Ecclesie parietibus factis
foraminibus peccata sua confitentur,
alii verò Deo soli, qui cordium scru-
tator est, confitendum aiunt.* Equi-
dem ego existimo, eum falso aliquo
rumore deceptum fuisse, ac toto cæ-
lo à veritate discessisse, nisi nomine
Iacobitarum intellexerit, mures, hi-
rundines, aut passeress, quos ea Eccle-
siarum foramina frequentare non
semel vidi, at non confitentes. Si-
quidem Sionita nouennis in Euro-
pam aduectus est, postea in patriam

Q 3 nun-

nunquam reuersus, vbi Iacobitarū libros nec vidit fortassis, nec legit.

Apud Cophitas id sacramentum inter septem semper numeratum est, eiusque viguit vsus vltq. ad tempora eorum Patriarchæ nuncupati

يونس ابو المجد بن ابي غالب

Ioannes Albulmagedus filius Abigalobi, qui Alexandrinam sedem apud eos occupauit anno ab incarnatione Domini 1207. Is quippe confessionem amouit, & circumcisionem plurimum commendauit. Sed an propterea negent, id esse sacramentū? an penitus abolitum velint? nequam, audiamus ergo totum ex c. 5 1 Constitutionum Ecclesiæ Cophitarum

Collectionis *ابن العباس* Ab.

nelhassali, qui nec etiam decreti causam recitet, vbi postquam de circum-

cum.

cumcisione pluribus diseruit
hæc subdit de confessione

واما الاعتراف فهو طب روحاني
نسبة الى الروح نسبة الطب
الجسداني الى الجسد وكما ان الجسداني
لا يتم الا بطبيب خير خبير والا
كان ترك الطبيب خيرا منه من
جاهل او شرير ثم بقبول المريض
واستعماله ما يوصف له ثم بامكان
المداداة من جهة الزمان والمكان
والامكان والا فلا فائدة فكذلك
الروحاني : ولما صار وجود الخير
بالخبير نادرا وكذلك القسمان الاخران
صار الاعتراف في القسم ط لا
يوجد الا نادرا ومنع بعض بطاركتهم
منه الجمهور لعدم اجتماع الشرط
الثلاثة التي لا يتم جيدها الا بها
وكما Q 4

264

وكما انه ليس كل انسان يحتاج
الى الطب الجسداني فكذلك الروحاني
وكما ان ليس كل المحتاجين اليه
بحتاجون اليه مستقرا في كل مرض
فكذلك الروحاني

Idest: At verò Confessio est me-
dicina spiritualis, cuius comparatio ad
Animam est ut comparatio medicine
corporalis ad corpus. Quemadmodum
autem corporalis (medicina) non per-
agitur nisi per medicum probū peritū,
alioquin melius esset, eiusmodi relin-
quere curationem, quæ fit ab imperito,
& improbo; nec non, ut egrotus am-
plectatur, & utatur quicquid ipsi
prescribitur; deinde ut medicina sit
possibilis ex parte temporis, loci, &
potentie, aliàs nihil prodest; ita spiri-
tualis. Cum ergò rarò reperiatur pro-
bitas in perito, quemadmodum, &
aliq

alię duę conditiones, hinc factum est,
 ut rarò reperiatur Confessio inter Co-
 phtitas. Quidam autem ex eorum Pa-
 triarchis interdixerunt plebi eius u-
 sum ob defectũ concursus illarũ triũ con-
 ditionũ, sine quibus non bene peragitur.
 Et quemadmodũ etiam non omnes egent
 medicina corporali, ita nec spiritali.
 Et quemadmodũ non omnes, qui ea (cor-
 porali medicina) indigent semper in omni
 morbo, ita nec spiritali: Hęc tã clara,
 & plana sũt, ut explicatione nõ egeãt.

Pag. 79. *Contra Magos Nisibenses,*
 quemadmodũ, & supra pag. 49. nec
 nõ aduersus Magos, & infra nõ semel.
 Nomine Magorum haud intelligen-
 di hic veniunt illi, qui vulgò ex La-
 tinorum loquendi usu malefici ha-
 bentur, & magi dicuntur, neque
 etiam pro sapientibus Persarum so-
 lum sunt accipiendi, ut quidam ar-
 bitrantur: sed pro secta quadam pe-
 cu-

cularibus addicta dogmatibus, & persuasionebus mancipata. Nuncupati autem sunt hoc nomine,

ܡܓܫܥܐ *Mgusce*, siue uti Chaldaei efferunt *Magusce*, ex Syriaca siue Chaldaica radice ܡܓܫܐ *Gose*,

idest, *attrectavit, palpaui, investi-
gavi*, cum huius sectae sapientes scientiarum omnium, ac praesertim Astro-
nomiae seduli extiterint investigatores. Ex Syriaca lingua deductam
fuisse hanc denominationem, ex eo
planè persuaderi videtur, quòd ex
multorum sententia (ut lib. 5, Chro-
nicorum in Cambyse scribit Grego-
rius Barhebraeus) sectae huius auctor

ܙܪܪܐܫܬܐ nempe Zoroaster
natione fuerit Assyrius. Qui autem
uocem

vocem persicam esse rati sunt, ex eo hallucinantur; quia apud Persas lectæ dogmata promulgavit ille primò, quæ illinc in alias transfusa sunt orbis partes, & vna cum illis sectæ nomen. Sed & hodierni Persæ hoc vocabulum Arabicum esse putant, quia eius radicem, & originem in sua lingua non comperiunt. Cum autem posterius astrorum scientijs abusi sint, vocabulum malè audisse cœpit. Ferunt, Zoroastrum Persis Christi Domini natiuitatem præ-nunciassse, de quo sic laudatus Gregor. Barhebræus l. mox cit. in Cābyle

وفي هذا الزمان كان زرادشت يعلم
المجوسية وأصله من بلاد ادرخسان
وقيل من بلاد اثور وقيل أنه من
تلامذة اليا النبي وهو عرف الفرس
ظهور السيد المسيح وأمرهم بحمل
القرابين

القرايين اليه واخبرهم ان في آخر
 الزمان بكرا تحبيل مجنين من غير
 ان يمسها بشر وعند ولادته يظهر
 كوكب يضئ بالنهار ويرى في وسطه
 صورة صبيته عذري وانتم يا اولادي
 قبل كل الامم تحسون بظهوره فاذا
 شاهدتم الكوكب امضوا حيث
 يهديكم واسجدوا لذلك المولود وقربوا
 قرايينكم فهو الكلمة مقيمة السماء

Id est: Hoc tempore Magiam docebat
 Zoroaster, cuius originem alij ad A-
 drichani regionem, alij ad Assyriam re-
 ferunt. Dicitur autem eum fuisse ex
 discipulis Elię prophetae, et Persis in-
 dicasse ortum Christi Domini, atq. prae-
 cepisse ipsis deferre ad illum munera,
 et annunciasse, fore, et in nouissimo
 tempore Virgo concipiet infantem sine
 contactu viri; et illa pariente appa-
 rebit

rebit stella interdiu relucens, videbiturq; in medio eius imago puellę virginis. Vos autem filij mei ante omnes gentes percipietis illius ortum. Cū ergo videbitis stellam, pergite quę vos diriget, & adore natum illum, & offerte ei munera vestra, ipse enim est verbum constituens cælum.

Pag. 103. Interpretatus etiam est ex Indico idiomate librum Calaleg, & Damnah. Liber iste tribuitur Isamo quinto Indorum regi, de quo sic Ismael Sciahinsciah in Hist. gentiū.

یسام وهو الذى وضع كتاب
کللاه ودمناه

Isamus, & est ille, qui composuit Librū Clilah, & Damnah. Idem affirmat alibi, librum hunc Arabici iuris factum fuisse trecentis ante Alexandrū Macedonem annis. Est autem Apologus in quo humani instituuntur mores

mores • In omnes ferè linguas translatus est. Extat eius exemplar Arabicum in Bibliotheca Eminentissimi Cardinalis Mazarini, elegantissime descriptum •

Pag. 107 *Et contra Bardaisanem alium inscriptum de Scarabæis*. Bardaisanitas comparat Scarabæis, quia ut isti stercore volutant, & stercore a'untur, ita illi suarum volutant opinionum absurditates, ac tamquam lutulenti sues in suorum vitiorum iacent sordibus. Atq; hæc modò pro instituti nostri ratione sufficiant ad omnipotentis Dei laudem, & gloriã, ac Catholicæ Religionis amplitudinem, ornamentum, & Decus.

F I N I S.